Budapest, 1900 Ötödik évfolyam. 255. szám. Hétfő, szeptember 17.

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: József-körut 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF. Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR. Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A miskolci kongresszus.

Budapest, szeptember 16.

Borsodvármegye székházában, amelynek falai közül a magyar szabadelvüség annyi nagy bajnoka indult dicsőséges pályájára, ma összegyült a kereskedők harmadik kongresszusa. A napirend jelentékeny sorozatának csak egy részét végezték el ma. Egyhangu lelkesedéssel határozatba ment a kereskedőknek országos szervezetbe való tömörülése és letárgyalták az autonom vámtarifára vonatkozó javaslatot és azt az inditványt is, amely a gombamódra szaporodó és nem ritkán néppárti izü fogyasztási szövetkezetek ellen foglal állást. Mind a három határozatot összefüggésbe lehet hozni az agrárius törekvések kinövéseivel, sőt mondhatni, hogy azoknak visszahatása alatt hozattak. Egyik határozat sem sértheti más gazdasági ágak érdekkörét, mert amint helyeselni lehet, hogy a kereskedői kar biztositani akarja tömörülésével boldogulásának legelemibb föltételeit, épp ugy nem tagadható, hogy a fogyasztási szövetkezetek megrendszabályozása sok irányban megokolt, már azért is, mert sok helyütt pártpolitikai édességekkel kinálják rossz és drága áruikat.

Mind e határozatokat azzal a komolysággal és azzal az ügyszeretettel hozta meg a kongresszus, amely a hazafias magyar kereskedőí kart. disziti. Méltó megnyitója volt a kongresszusnak *Lánczy* Leónak nagyszabásu, formai tekintetben is kiváló beszéde, amely áttekintő képet adott a kereskedők kivánságairól, panaszairól. Önérzetesen, egy igaz ügy tudatában hivja föl szervezkedésre a kereskedőket és hivja föl helyzetükre az állam és a törvényhozás figyelmét, kerülve mindent, ami kiélesithetné a két gazdasági irányzat közt fennálló ellentéteket.

Miskolc, szeptember 16.

A miskolci III-ik kereskedelmi kongresszus nagy közönséget vonzott a vidékről Miskolc városába. Az utcákon nagy közönség jár, a mi nagyvárosi jelleget kölcsönöz a különben csöndes városnak. A kongresszus megnyitását 1/2 10 órára tüzték ki, de már jóval előbb diszes közönség lepte el a vármegyeház nagy ülestermét, melynek karzatát a város és vidék szép asszonyai és leányai foglalták el. A kereskedelmi kormány képviseletében *Csörghő* Gyula államtitkár jelent meg dr. *Fuhrmann* és *Csuzy* miniszteri titkárokkal. A kongresszust pontban 1/2 10 órakor nyitotta meg *Radvány* István kir. tanácsos, a miskolci kamara elnöke. Bejelenti, hogy hatvankét egylet, társulat és kamara háromszázhetvenkét taggal van képviselve, a miskolciakon kivül. Ezután szivélyesen üdvözölte a vendégeket, akik a közjó érdekében nem sajnálták a fáradságos utat és tömeges megjelenésükkel sulyt adtak a hozandó határozatoknak. Be kell bizonyitani — ugymond — hogy nem hangzatos jelszavakkal kivánunk demonstrálni, de alapos érvelésekkel küzdünk igazainkért. Végül javaslatba hozza, hogy a kongresszus elnökévé Lánczy Leót, Miskolc város országgyülési képviselőjét válaszszák meg, ugyszintén azokat az alelnököket és tisztikart, akiket a tegnapi előértekezleten kijelöltek. Inditványozza még, hogy a kongresszus diszelnökévé *Csörghő* Gyula államtitkárt válaszszák meg, és öt tagu küldöttséggel hivják meg a kongresszusra.

Az inditvány egyhangu elfogadása után *Tarnay* Gyula alispán, Borsod vármegye nevében, majd *Soltész* Nagy Kálmán polgármester Miskolc városa nevében lelkes szavakkal üdvözölték a vendégeket. Az alispán biztositotta a kongresszust arról, hogy a legnagyobb mértékben igyekeznek támogatni a kereskedők jogos aspirációit, mert kétségbevonhatatlan tény hogy a kereskedelem ma már fontos közgazdasági faktor.

Hüttl Tivadar inditványára Radvány Istvánt alelnökké választották meg.

A kongresszust *Csörghő* Gyula államtitkár nyitotta meg. Mindenekelőtt köszönetet mondott diszelnökké történt megválasztatásáért, amit a kereskedelmi kormány vezetőjének érdeméül tud be. A kereskedő világ ragaszkodásának a kifejezését a miniszter iránt hiven tolmácsolni fogja. Biztositja a kongresszust arról, hogy a miniszter a tárgysorozatban felvett nagyfontosságu kérdések fölött folyó tárgyalásokat nagy figyelemmel kiséri és a javaslatokat beható megfontolás tárgyává fogja tenni. Ezután fejtegeti a kongresszusokkal kapcsolatos társadalmi tömörülésnek előnyeit s azzal végzi nagy figyelemmel hallgatott beszédét, hogy a kongresszus kiváló fontosságu kérdések megvitatását tüzte ki céljául és igy az ország kiváló szakférfiainak alkalmat nyujt tudásuknak és tapasztalataiknak eszmecsere utján való érvényesitésére. Végül megköszöni a megyei alispán üdvözletét és a kongresszust megnyitottnak nyilvánitja.

Ezután *Lánczy* Leó elfoglalja elnöki székét és élénk éljenzések között mondja el a következő beszédet:

(Az elnöki megnyitó.)

A köszönet szavaival kezdte és aztán rámutatott a mai nehéz gazdasági viszonyokra. A magyar nép fogyasztóképessége megapadt. Előidézték ezt a szomoru tünetet mindenekelőtt az utóbbi éveknek gyenge, sőt rossz termései, valamint a mezőgazdasági termányeknek árhanyatlása; előidézték továbbá az épitőiparban és a vele összefüggő számos iparágban beállott visszaesés, nemkülönben a külföldi tőke visszavonulása és amely ezzel együtt járt: számos vasuti és közmunkának megakadása, vagy elhalasztása. Nem utolsó helyen emlitendő az általános vállalkozási szellemnek elernyedése, amely okozója is, következése is az itt jelzett tüneteknek.

Mindezekből kifolyólag a kereseti alkalom népünk számára megritkult, kereseti forrásai gyérebben folynak, és igy mi sem természetebb, mint hogy ezt a mostoha állapotot első sorban a kereskedelmi tevékenységnek az egész vonalon kellett megéreznie. Mikor mezőgazdaság és ipar pang, képzelhető-e, hogy akkor a kereskedelmi üzem jövedelmező legyen, vagy hogy a kereskedelmi forgalom fejlődjék? Bizony ez nem képzelhető.

Azért utal erre a régi igazságra, mert világosan ki akarja mutatni, hogy a magyar kereskedelmi osztály tiszta és erős tudatában van annak, hogy minden egyes tagjának, valamint az összeségnek jóléte és gyarapodása elválaszthatatlanul össze van forrva a többi kereseti osztályoknak virágzásával és gazdagodásával.

Mi, ugymond, meleg rokonszenvvel kisérünk minden állami és társadalmi akciót, amely a mezőgazdaságnak jövedelmezőbb és belterjesebb fejlődését, a mezőgazdasági hitelnek egészséges alapra való fektetését s általában a mezőgazdaság müvelőinek boldogulását és megerősödését szolgálja. Mi, kereskedők — még az általános, a nemzeti és országos érdeken kivül — a saját különleges szempontunkból

TARCA.

Száz millió év.

— A *Budapesti Napló* eredeti tárcája. —

Irta: ***dr. Fényes Samu.***

A tizenkilencedik század a természettudományok száza da. Ez nem amolyan felületes jelző, de tudományosan megokolható. A természettudományok haladása a társadalmi, az emberi élet egész uj oldalról való felfogását eredményezte.

A bölcselet terén e hatás abban nyilatkozik, hogy végét vetvén a metafizikai spekulációnak, fölfedezte a természet alaptörvényét.

Ez az alaptörvény az anyagerő törvény, amelynél fogva világ kezdetétől fogva sem az anyag mennyisége, sem a mozgás, vagyis az erő tömege a világmindenségben nem változott. A mennyi anyagból vagy kétezer millió évvel ezelőtt a nap tömege összesürüsödött, amennyi erő ezeket a gomolygó, ködszerü részecskéket hajtotta, annyi anyaggal és annyi erővel mozog most is a naprendszerben. Egy porszemnyi abból el nem veszett, egy kőhajitásra való erő abból el nem kallódott.

De mig vagy kétezer millió évvel ezelőtt mindez a nap ködszerü tömegében gomolygott, az évmilliomodok során ez az erő kihajtotta, leperditette a világürbe a bolygókat, amelyek ugyanolyan kezdő sebességgel rohantak édes anyjok körül, a mig rohanásukban kihülvén, összesürüsödtek, megkeményedtek.

Mozgásuk ezenközben lassudik, de az ekképp elvesztegetett erő nem veszett el, hanem a kihült csillag kérgén létrehozott termékekké változott, s mai napig ott rezeg a harmatcseppben, ott ragyog a napsugárban, ott dühöng a tüzhányók kráterében, ott fejlődik tovább a füszálban, a billió ázalagban, ebben az agyvelőben, mely irásközben munkára készteti a kezemet.

Mindez az erő, minden parányi részecskéje az anyagnak megvan, de véghetetlen gazdag változatban folyton módosul, alakul, fejlődik, uj meg uj vegyületeket, elemeket alkot, jelentkezik a nap melegében, a tüz lobogásában, a villám erejében. Az a nyughatatlan anyagtömegese, mely ott lázongott, forrongott a nap kaoszában, azóta is forr és pezseg, amióta már a föld részecskéjévé vált. Lett belőle meleg sugár, rákényszeritette a föld kemény kérgét, hogy csirát fejleszszen a magból, felnövelte fává, rengeteg erdőséggé, rázuditotta a kataklysmákat, eltemette, hogy nehány százezer, vagy millió év síri csöndjében kőszénné változtassa. Aztán folytatta müvét, mig a növényzet közé megteremtette, azaz hogy létrehozta az állati életet.

Pici ázalagocskából, egy porszem tizedrészének nagyságával fölérő kis plazmahólyagból fejlesztette tovább az életet, amig az ázalagból lett tökéletesebb állat, eleintén vizlakó, aztán földöncsuszó, majd futó, végre gerinces állat. Ezt is éltette tovább, módositotta, fejlesztette, nevelte, mig *emberré* tette, eleintén a vadak társaul, azután a maga fajtájabelinek a társaul.

És az a nap testéből kiröppent anyagerő folytatja tovább a müvét az emberben, az emberen kivül. A nap melege létesiti a tenyészetet, ez táplálja az embert, a sugár és a föld anyaga hussá, kenyérré lesz, az képesiti az embert a munkára, a gondolkodásra.

És ez a gondolkozó ember nekimegy a föld kérgének, felássa, felturja, előkutatja az évmilliomodok óta eltemetett, szén alakjában megtakaritott napsugarat, és ujra kicsalja belőle az élő, az éltető sugarat, és mimeli a nagy Ismeretlent, amely megnyilatkozott a mindenség khaoszában és szénből kicsalt hővel mozgásba hozza mestersége gépét, hogy belőle ujra villámot lopjon ki; ám ez a villám nem rombol és harsog, csak éltet, világit, cseveg a telefonban és ir a telegráfban.

És a kényes ember könnyen gőgössé válik, Mert mindezt tudja, azt hiteti el magával, hogy mindez érette van, mindezt egyenesen az ő számára teremtették.

Pedig hát micsoda ő! Semmi, egy kavics, egy darabka szén, egy csipetnyi anyag, mely tudj' az ég mi volt, mielőtt emberré lett és ujra szén, kavics, levegő lesz, ha kimegy az emberi formából.

Ez előtt a rengeteg folyamat előtt csufot vall minden emberi számitás; amint ő porszem a mindenségben, éppen ugy muló pillanat az ő egész, néhány ezer esztendős története ahhoz az időhöz képest, mely elmult, mióta a föld ködszerü tömege lepördült a nap testéről.

Nincs és alkalmasint soha sem lesz mértékünk, amelylyel az azóta lefolyt időt mérjük, pedig az sem volt a dolgok kezdete. Mert ez a tömeg is már megszünt, megsemmisült, átváltozott naprendszerek romjaiból verődött össze, amint hogy ez a mai is egykoron rommá fog válni, mikor a kihült csillagok pályája mindig szükebb s szükebb lesz a nap körül, amig végre beléesnek oda, ahonnan kiszakadtak, hogy e rettenetes karambolból uj világok magvát képezendő ködgomolyok fejlődjenek.

Ehhez a rengeteg időhöz képest egy nap az az idő, amely lefolyt azóta, hogy az első szénnitrogén atómok szerves vegyületté lettek.

Az első szerves tömegecske, amely szén és

Lapunk mai száma nyolc oldal.

is a mezőgazdasági érdekekkel szolidaritásban levőknek érezzük magunkat. Abban tehát ami valódi mezőgazdasági érdek, egyuttal elsőrendü kereskedelmi érdeket ismerünk fel annál inkább, mert — mondhatnám: fájdalom — még hosszu időre egyoldalu gazdasági rendszerünkben a mezőgazdaság lesz a tengely, amely körül összes közgazdasági erőink forognak. Saját jól felfogott érdeke is eltiltja tehát a kereskedelmi osztályt minden oly iránytól, vagy koaliciótól, vagy éppenséggel holmi nemzetközi konspirációktól, amely akár a mezőgazdaság, akár a kis- vagy nagyipar érdekkörét sértené. Mégis ezzel és ehhez hasonló váddal egyik vagy másik formában ismételten kellett találkoznunk, még pedig némelykor komoly és tekintélyes oldalról is.

Mivel azonban részünkről a nemzeti gazdaság elemeinek szolidaritásától soha eltávolodni nem akarunk, sem szóval, sem tettel, viszont joggal elvárhatjuk, hogy a magunk érdekköre is minden politikai és társadalmi tényező részéről respektáltassék és hogy biztositassék nekünk az a béke és nyugalom, a viszonyoknak az a zavartalan állandósága, mely a sikeres kereskedői tevékenységnek első feltétele. Szünjenek meg valahára az üres vádaskodások, melyek nem riadnak vissza a magyar kereskedővilág jó hirnevének megrontásától sem, szünjék meg kereseti képességünk aláásása, szünjék meg az agitáció a sajtóban és a szószékről, a mely a kereskedelem valódi hivatásának félreismerésével ellenünk kivánja befolyásolni a közvéleményt, a törvényhozást és a kormányhatalmat. Szünjék meg végre az az anomália, hogy folyton buzditjuk a magyar ifjuságot arra, hogy a kereskedelemre adja magát, hogy a kereskedelemben iparkodjék tért hóditani, és ugyanakkor mindent megtesznek némely oldalról, ami alkalmas arra, hogy a kereskedelmet a közérzületben erkölcsileg lealacsonyitsa. Ennek pedig nem lehet egyéb a következménye, csak az, hogy az ambiciózus és lelkes ifjuságot ettől a pályától elriasztja, melyen nem elismerés és erkölcsi siker, hanem sokszor csak kicsinylés és félreismerés juthat neki osztályrészül. Már ez okból is tiltakozunk azon irányzat ellen, mely a közvetitő kereskedelemnek megfojtását a kormánypolitika egyik axiomájává szeretné tenni. Utalnunk kell ennek az irányzatnak a közgazdaság egyetemét kárositó voltára, nem egyoldalu anyagi érdekeinknek bár jogos védelme szempontjából, hanem főleg amaz osztály nevében, amelynek a kereskedelmi és ipari körök zömét teszik: a városi középosztály, a polgári elem jólétének és jövőjének szempontjából is. Mert ki ne látná, hogy ennek az osztálynak sorsa és vele együtt városaink nemzeti hivatása, jelene és jövője a kereskedelem és ipar virágzásától függ, vele együtt áll és bukik! Hogy városainknak fejlődése és virágzása, a polgári elemnek megerősödése mit jelent hazánk konszolidációja, a magyar kultura térfoglalása, a magyarosodás intenziv terjedése, a magyar közéletnek szabadelvü, demokratikus irányba való terelése tekintetében: ennek bővebb taglalásába bocsátkozni itt nem volna helyén. Csak érinteni kivántam ezeket, tekintettel arra a városra amely ez idén hires vendégszeretetét ezen kongresszusnak felajánlotta, amely város élő példája azoknak az igazságoknak, melyekre ráutalni bátorkodtam.

A magyar kereskedelmi osztálynak nyugalomra és jogbiztosságra van szüksége; kéri, hogy törvényhozás és állam méltányolják az ő alkotásait is, hogy törvényhozás és állam édes gyermeköknek tekintsék ezt az osztályt is, végül, hogy pangásnak induló kereskedelmünk és iparunk ébresztése s felleditése érdekében az állami kezdeményezés nagyobbszabásu tettekben megnyilatkozzék.

Kivánjuk, hogy a közös autonom vámtarifának és a nemzetközi kereskedelmi szerződések megállapitásánál egyrészt a nemzeti munka és termelés számára biztositassék a jogos védelem, másrészt pedig kerültessék az, hogy egyoldalu és tulzott törekvések érvényesülnek. Az ily törekvésekről, ha érvényesülnének is, csakhamar kiderülne, hogy a nemzet összérdekét nem szolgálhatják, mert a nemzet, melynek minden egyes tagja egyuttal fogyasztó is, életszükségleteinek a jelenleginél lokozottabb megdrágitását elviselni alig tudná.

Ohajtásunk továbbá, hogy a kereskedelmi szakoktatásnak magasabb szinvonalra való emelése kellő figyelemben részesüljön, valamint hogy közgazdasági törvényeinknek rendszere továbbra is kiépittessék a kereskedelem érdekeinek és nélkülözhetetlen szabad mozgásának gondos szemmel tartásával.

Hangsuljuoznom kell ezeknek előadása kapcsán, hogy távol vagyunk attól, hogy elzárkózzunk az oly intézkedésektől, amelyek szigoruan végrehajtják a feunálló törvények rendelkezéseit minden visszaéléssel szemben, amely a kereskedelmi életben nélkülözhetetlen jóhiszemüség ellen elkövettetnék és az oly tisztességnek üzelmekkel szemben, amelyek a fogyasztó közönség megtévesztésére vezethetnek. Minden ilyen megtorló intézkedés támogatásunkra és osztathatlan helyeslésünkre tarthat számot. De bár tartózkodás nélkül ezt az álláspontot valljuk magunkénak, mégsem helyeselhetjük a kérdésnek oly megoldását, amely, tullóve a célon, egyenértékü volna a kereskedelmi forgalom nélkülözhetetlen szabad mozgásának megbénitásával, egész kereskedelmi ágak hirnevének kompromittálásával és a magyar kereskedő versenyképességének alákötésével szemben a külföldi áru versenyzésével.

De nemcsak a kereskedelmi osztálynak egyoldalu érdeke füződik az egyes kereseti osztályok között való békességnek fenntartásához és a surlódásoknak elkerüléséhez. Igényli ezt minden más kereseti osztály is, követeli ezt egész közgazdasági életünk és követeli parancsolóan hazánk helyzete és azért erős az a hitem, hogy nem rajtunk fog mulni, hogy megértsük egymást.

Nem tagadom, t. uraim, hogy e kereskedelmi kongresszusok megtartása sok részről bizonyos szkepszissel találkozott. Különösen a kereskedelmi és iparkamarák működése mellett ezt a kongresszust céltévesztettnek, sőt feleslegesnek nyilvánitották. Megvallom, az adott viszonyok között szinte kikerülhetetlen, hogy a kongresszusokon végzett munka és a hozott határozatok bizonyos fokig az ismétlődés látszatával ne birjanak, De tisztelt kongresszus, si duo faciunt idem, non est idem. Az egész országos érdekeltségnek a megnyilatkozása kell, hogy imponáló sulyt adjon azoknak a kivánságoknak, panaszoknak és utmutatásoknak, amelyek ezen gyülekezetből kiindulnak. És ha más hatást nem mutathatnak fel kongresszusaink, mint a kereskedelmi osztály tömörülését, öntudatának és összetartozósági érzetének ébresztését: ugy nem kicsinylendő erkölcsi sikerrel járnak összejöveteleink. Oly időben élünk, tisztelt uraim, amelyben az erők gyüjtése, össze oglalása és fegyelmezése szükséges arra, hogy a legjogosultabb érdek is sérelmet ne szenvedjen. Ennek a tömörülésnek és fegyelmezettségnek ténye az országos kereskedelmi kongresszus.

*

Tisztelt kongresszus! Beszédem elején sötét szinekkel festettem a magyar kereskedelem jelenlegi helyzetét, De engedjék meg ezzel nyomban hozzátennem azt, hogy ha egyrészt az elhangzott kivánságok az illetékes tényezők részéről figyelembe fognak vétetni és ha másrészt a magyar kereskedelmi kar a maga részéről is nehéz feladatainak magaslatán a közügyhöz való önzetlen odaadást és igaz hazafias buzgalmat fog tanusitani, akkor dacára az idők mostoha voltának, jobb jövőnek fogunk elébe menni.

*

Poétikus szavakkal emlékezik meg ezután a király hetvenéves születésnapjáról miközben hangsulyozza, hogy a magyar kereskedelem páratlan fellendülését első sorban a jóságos fejedelemnek köszönheti. Inditványozza, hogy a kereskedelmi kongresszus kérje fel sürgőnyileg Széll Kálmán miniszterelnököt, hogy legyen tolmácsolója a kongresszusban egybegyüllt kereskedők hódolatának.

A kongresszust ezzel megnyitottnak jelenti ki. (Lelkes éljenzés.)

A kongresszus az elnök inditványát lelkes örömmel elfogadta és a következő táviratot intézte *Széll* Kálmánhoz:

„Nagyméltóságu Széll Kálmán kormányelnök urnak, Budapest. A hazánk minden vidékéről harmadik országos kongresszusukra összegyüllt kereskedők, mielőtt munkájukat megkezdenék, mély tisztelettel járulnak nagyméltóságod elé, azzal az alázatos kéréssel: méltóztassék alattvalói hüségük és lelkes hódolatuk kifejezését a trón zsámolya elé juttatni abból a lélekemelő és az egész nemzetet boldogitó alkalomból, hogy az isteni Gondviselés megengedte, hogy ő felsége áldásos és egyedül népei boldogságának szentelt élete hetvenedik évét népeinek szeretetétől és a civilizált világ bámulatától környékezve betöltötte. A nemzettel egyetemben, mely ebben jövendő nagyságának zálogát látja, hőn kivánjuk, hogy ő felsége sokáig legyen boldog népeknek boldog fejedelme“.

(Országos szervezkedés.)

Miután tudomásul vették a mult kongresszus jelentését *Sándor* Pál beterjeszti a következő határozati javaslatot:

Tekintettel azon körülményre, hogy a hazai kereskedő-osztálynak egységes és országos szervezete nincs; tekintettel arra, hogy már a szegedi kongresszus a szervezet megalkotásának szükségességét hangoztatta; a III. országos kongresszus kijelenti, hogy a szervezet megteremtése elodázhatatlan sürgős feladatot képez és ezt a társulatoknak megküldött és jelen javaslathoz csatolt alapszabálytervezet alapján tarja megoldhatónak.

Sándor Pál hosszabb megokolással vezette be a javaslatot.

Az utolsó kongresszus óta, ugymond, az egész országban a kereskedelem ügye rosszabbra fordult. A számtalanszor megdöntött Carey-féle jelszó, hogy a legfölöslegesebb ember a kereskedő ugy látszik ismét, mint bebizonyitott megcáfolhatatlan tétel magasztaltatik. A törvényhozás részére előkészületben levő törvényjavaslatok nagy része a kereskedelem békóba verésére fog vezetni. Mindenfelé látjuk a nemzet vagyonában végzett rombolást és mi kereskedők képtelenek vagyunk a rossz szellemek elüzésére. Mig ellenfeleink falanxba tömörülve intézik ellenünk biztos támadásaikat, mi nem rendelkezünk semmiféle országos szervezettel, mely minket is megvédne. E gyáva megadásnak okozója a kereskedők ismert indolenciája.

Az egyesülésre irányuló törekvés eddigelé eredménytelen maradt, bár gazdag és előkelő kereskedelmi egyesületekkel rendelkezünk. Ezek féltékenyen őrzik

---

nitrogén vegyületéből keletkezett, az *élet* első megnyilatkozása. Az ezóta lefolyt idő csak egy nap, — pedig ez a nap is van legalább százmillió év.

Erre nézve már, ha nem is egészen pontos, ha nem is egészen ismert s igy teljesen megbizható, de mégis csak van emberi mérték. A föld magán hordja élettörténetét — csak el tudják olvasni — és az ember rájött már a kibötüzése módjára. A teremtés *egy napjának* már idestova megtalálta a mértékét.

Persze, hogy nem egészen aprólékoskodó ez a mérték, — néhány millió évnek oda se néz. Az egyik nézete szerint ez az *egyetlen nap* száz millió, a másik szerint ezermillió évig tartott, — de abban általában, ma már szinte ellentmondás hiján megállapodott a tudomány, hogy ez az idő semmi esetre sem rövidebb százmillió évnél.

Legalább százmillió év — százezer évezred — telt el azóta, hogy az élet első jelensége mint első szerves anyag jelentkezett a föld felületén. *Ez az egy nap a teremtés történetében.*

De ha nem egykönnyü pontosan meghatározni annak egész terjedelmét, — meglehetős pontossággal határozhatják meg az e közben lefolyt időszakoknak egymáshoz viszonyitott hosszát. Vagyis, más szóval, nem tudjuk: milyen hosszu a teremtés eme napja, — de tudjuk, hogy vannak órái beosztva.

Több mint fele kellett e százezer évezrednek arra, mig az egysejtü plazmából folytonos továbbfejlesztés utján az első gerinces állat létre jött. Otvenkétezer évezred kellett ahhoz az Ismeretlennek, mig az ázalagot hallá fejlesztette.

Több mint harmadrésze az egész időnek, mig a halból négylábu lett, pedig ez a négylábu nem is volt egyéb hüllőnél, a gyik ősapjánál. Ez a sárkányok kora, a rettenetes mesebeli, hétfejü csodaszörnyeké. Nyolcvanhatmillió év, mig az ázalag hüllővé lett, — és ujabb tizenegymillió, mig a négylábu hüllőből az első emlős állat kifejlődött.

Hol is tartunk már? — A százból már kilencvenhét letelt, s még csak a kenguru ősapjánál vagyunk, — a tojást rakó emlős állatnál. És ez a hiányzó három millió is arra kellett, hogy a kenguru emberré legyen!...

Magának az embernek csak kezdődik a története, — a szerves élet történetében az ő külön története csak annyi, mint a csecsemőé, aki a napvilág láttára első sikoltását hallatja.

Haeckel Ernő jénai professzor, az egyelvü nézetnek mai nap leghatalmasabb képviselője, legtudósabb vallója, leglelkesebb munkása, — a teremtés eme százmillió éves napjának időszakait egy nap órái szerint osztotta be.

Ha fölteszszük, hogy a teremtés eme napja igazán csak huszonnégy óra és éjfélkor kezdődik, ugy az élet, vagy mondjuk szerves élet első időszaka délutáni félegykor telt el. Félegyre van, mire az első plazmagolyócskából kieszkamotáltuk az első halacskát. Az ázalagok, rovarok, puhányok kora ez.

De esti félkilenc óra is elmult, mire a természet műhelyében az első hüllő, a paradicsombeli kigyó megszületett. És ezenközben az ázalagok, szivacsok, polypok, giliszták, bogarak és csigabigák voltak az arisztokrácia, a halak csak olyan demokratikus ujnemesek, a világfenntartó polgári rend, akik között az első gyik volt az első szocialista, a szanszkülott, a jövő forradalmára.

És ez az első anarkista el is söpörte a föld szinéről a régi rendet. Az ázalagok, férgek, csigák, polypok elbujtak a tengerbe, giliszták, bogarak a föld alá, — ur lett a gyikból, nőtt a hétfejü sárkány. De azért sárkányvolta dacára is nevelődött, fejlődött, egynegyed tizenkettőre lett, mikor az első emlős állat megszületett.

De ez aztán már szaporán csinálta a dolgát, két perc hiján háromnegyed óra elég volt pályája megfutására, elég volt arra a fejlődésre, mig a csőrös állatból ember lett.

Éppen tizenegy óra ötvennyolc perckor született meg az ember. Egész multja, története, emberi léte mindössze két perc óta tart.

Az igaz, hogy ilyen perc hossza vagy száz évezred!

És ebből a két percből is alig ismerünk valamit. Az az 5—6000 év, amiről Egyiptom és az Eufrat-melléki régiségek regélnek, — amit mi históriának nevezünk — a teremtés eme napjában csak három másodperc.

Igen, civilizációnk legrégibb emléke csak két másodpercnyi vén, ha egy napnak tekintjük azt az időt, amely az élet első jelentkezése óta lefolyt.

Cheops gulája, az akkádi királyok téglafalai, a kháld cserépkönyvtárak alig két másodperce, hogy a világon vannak, ha az ázalag megszületésétől lefolyt időt egy napnak veszszük.

Ez az ázalag az igazi arisztokrata és mekkora lenézéssel lehet egy csigabiga — ha ugyan ad valamit az ilyenekre — az ember iránt, aki öseit legfeljebb két percnyire tudja fölvinni, holott ő még hajnaltájban született, s históriája husz órával vénebb . . .

Egy pillanat, mely elmult! a zsoltárköltő eme szava a mi históriánk.

De a maga rövidségében is milyen széditő nagy pályafutás, attól az időtől, mig a gorilla a kenyérfa ágát megmászta, addig az időig, mig Darwin benne ősapánkat fölfedezte!

És ebben a történetben is milyen rövid az az időszak, a mióta agyveleje és idegzete annyira fejlődött, hogy öntudatra képesiti.

A *szellem* történetét csak ugy fogjuk meg-

lókéjüket különben magasztos kulturális és humanisztikus törekvéseikre. Itt az idő, mikor a tétovázás azonos a küzdelem teljes föladásával.

Meg kell teremteni a központot, mely ha nem is kereskedelmi egyesületek teljes összességéből, de mégis a legfontosabb tényezőiből alakul. Bizom abban, hogy azok, kik most még haboznak, a legelső jelentékenyebb eredménynél a központhoz csatlakozni fognak.

Véleménye szerint a tömörülésnél, illetve szervezkedésnél három tényezőre mulhatlanul szükség van, u. m.: 1., egy központi irodára, amelynek hivatása lesz szemmel tartani azokat a mozgalmakat, amelyek a magyar kereskedelem érdekeit akár rosszindulatból, akár tudatlanságból megtámadják, és velök szemben állást foglalni; 2., egy politikai napilapra, amely ezt az állásfoglalást minden politikai párttól teljesen függetlenül a sajtóban képviselje és 3., anyagi áldozatokra, pénzre, amely ezt a szervezkedést lehetségessé tegye. Hogy példával felvilágositsa a kereskedelem ellen való agitáció haremodorát, felolvas egy részletet egy néplapból, amelyet hivatalos támogatással hat nyelven terjesztenek hazánkban. Ez a néplap egyik legutóbbi számában is a gabonavásárlásról oly felfogást terjeszt, amely bármily alaptalan és kézzelfoghatóan oktalan, mégis megrontja a nép itéletét, és mivel ki sem cáfolja, a kereskedelmet és közgazdaságot kárositja.

Hosszu eszmecsere fejlődött az inditvány második része fölött, mig végül a kongresszus csekély formai módositással a javaslatot egyhangulag a tárgyalás alapjául elfogadta.

Matlekovics Sándor javaslatát Sugár Ignác kamarai másodtitkár olvasta fel, mert Matlekovics betegség folytán gátolva volt, hogy a kongresszuson megjelenjen.

A mai tanácskozások utolsó pontja volt *Guttmann* budapesti kereskedelmi védegyleti igazgató jelentése a különféle gazdasági szövetkezetekről és élénk szinekkel festette a szövetkezetek kinövéseit és káros következményeit. A nagy alapossággal kidolgozott tanulmány általános elismerésben részesült.

(A banket.)

A napirend letárgyalása után a *miskolci* kereskedők fényes *banketet* rendeztek a vendégek tiszteletére. Az első pohárköszöntőt *Lánczy* Leó ő felségére, aztán Széll Kálmánra és Hegedüs Sándorra mondotta. *Csörgheő* államtitkár *Lánczy* és *Radvány* elnököket él- *Hüttl* Tivadar inditványára *Széll* és *Hegedüs* miniszereket táviratilag üdvözölték. A táviratok igy szólnak:

Széll Kálmán ő nagyméltóságának Budapesten.

A Miskolczon ülésező III. országos kongresszus legnagyobb lelkesedéssel emlékezik meg Nagyméltóságodról és azokról az elévülhetetlen érdemekről, melyeket Nagyméltóságod a hazai kereskedelem és közgazdaság fölvirágzása körül szerzett. Midőn pedig az ország összes kereskedői mély ragaszkodásuk és hálájukról biziositják Nagyméltóságodat, egyuttal kérik, hogy Nagyméltóságod továbbra is hatalmas pártfogója maradjon a kereskedőosztály érdekeinek, az egész ország közgazdaságának fejlődése és annak összhangzatos működése érdekében és kivánja, hogy az isteni gondviselés soká tartsa meg Nagyméltóságodat a nemzet és a haza javára. A kongresszus nevében *Lánczy.*

Hegedüs Sándor ő nagyméltóságának Budapesten.

A miskolci III. országos kereskedelmi kongresszus mély tisztelettel üdvözli nagyméltóságodat, s midőn fáradhatatlan tevékenységeért, lelkes buzgóságáért őszinte ragaszkodásáról biztositja nagyméltóságodat, azt óhajtja, hogy nagyméltóságod a hazai kereskedelem és közgazdaság javára és érdekeinek előmozditására sokáig éljen. A kongresszus nevében *Lánczy.*

A banket után egy órával a kongresszus tagjai a kereskedelmi és iparkamara nagytermében gyültek össze, ahol *Lánczy* Leó elnöklete alatt megtartották az *országos kereskedelmi szövetség* megalakitása tárgyában egybehivott értekezletet. Hosszabb vita után az értekezlet az alapszabály tervezet irányelveit elfogadta. E határozatot a holnapi kongresszus elé terjesztik.

Az Erzsébet-alap.

Budapest, szeptember 16.

Ama siremlék, amely az Erzsébet-alap kegyeletes működését hirdeti a kapucinusok sirboltjában, nemcsak ujabb kapocs a nemzet és felejthetetlen királynéja között, hanem felébresztette a magyar nők tetterejét és öntudatát is. Ezt a szikrát lángra szitani, e nemes impulzusokat hazánk érdekében fejleszteni oly szent kötelesség, melynek teljesitése alól nem vonhatja ki magát a társadalom. Az a bizottság, mely mint az egész ország érzelmeinek tolmácsa szervezte és vezérelte azt az emlékezetes zarándoklatot s amelynek szavát oly sok ezren követték, nem tünhetik el nyomtalanul a nagy tömegben, nem hátrálhat meg félúton, hanem kell, hogy tovább haladva lelkes serege élén, diadalról diadalra vigye lobogóját.

Az ünnepély magánjellegét gondosan megőrizve, mint gyermekek az anyjuk sirjához, ugy indultak utnak a magyar nők ama drága hamvak felé és ugy tették le a szülőföldünk ölén fakadt ibolyákat a királyné koporsójára. De nagy fontosságu ténynyé vált a kegyelet ez aktusa, mert magyar voltunk annyira szembeötlően, nyomatékosan mutatkozott e helyen, hogy szinte ujabb honfoglalásnak látszott a nemzeti érzés e megkapó nyilvánulása. Mintegy látomásként képzeté k a jelenvoltak, hogyan ölelik át Magyarország asszonyai a drága koporsót, mintha soha többé ki nem akarnák bocsátani karjaikból, tudtára adván igy az egész világnak, hogy „a miénk volt életében — miénk marad a siron tul is, — mindörökre.“

Büszkeséggel és elégtétellel töltheti el a magyar nőket már az a tény is, hogy sikerült szeretett királynénknak ama mulhatatlan emléket állitani, de ha valóban követni akarják fenkölt szelleme intencióit, akkor ne érjék be e sikerrel, hanem dicső nevét zászlójukra tüzve, emeljenek mennél több oltárt az emberszeretet szent ügyének és buzditsanak mennél többeket, hogy azon áldozzanak.

Alakuljon át az Erzsébet-alap egy *állandó hazafias segélyegyletté*, mely háboruban és békében, nyomor és anyagi bajok idejében feleljen meg kötelességének minden tekintetben, s fejleszsze tovább a már létező ilynemü intézményeket és alkossa meg azt a gócpontot, melyben az összes jótékonysági és emberbaráti egyesületek törekvései egybe fornak.

Hazafias kötelessége volna a bizottságnak, a nőket nemcsak arra serkenteni, hogy a kórágy mellett, a gyermekszobában, az iskolában, egyszóval a felebaráti szeretet gyakorlásában fejtsék ki tevékenységüket, hanem oda kell törekednie, hogy asszonyaink megálljják helyüket a nyilvános életben is, bárhova szólitsa őket a végzet vagy kötelesség. Mindenekelőtt a szolidaritás fogalmát, annak horderejét kellene a nővel megértetni, meggyőzni őket arról, hogy csak egyetemleges müködés által válhatnak oly tényezővé, mely békitően áldásosan enyhitené a számtalan társadalmi bajokat.

Az Erzsébet-alap, melynek kezében már eddig is egyesitve vannak az összes nőegyletek szálai, egyedül látszik hivatottnak arra, hogy a megkezdett akciót sikeresen folytassa és a magyar nőket szelid jogaával meghóditsa.

Hiszen a hazai ipar pártolása is puszta szó marad, az utópia nem valósul meg mindaddig, mig a magyar nők nem egyesülnek *közös elhatározással e hazafias törekvésben.* És ezt az impulzust is az Erzsébet-alaptól várjuk, ő buzditsa hiveit, hogy a haza javára, annak fejlődése, anyagi gyarapodása érdekében támogassák, hozzák virágzásra a nemzet iparát.

Ilyen emlék fényesebb tanujelét szolgáltatná szeretetünknek, kegyeletünknek, mint bármely kőből faragott, ércbe öntött remekmü, minden büszke templomnál hangosabban hirdetnék *az ő* örök dicsőségét azok a jótétemények, melyeket *az ő nevében* osztogatnak. Enyhitsék a szükölködők nyomorát, oltalmazzák az elhagyottakat, s ez a tevékenység bármely szobornál ékesebben, maradandóbban biztositja az ezer, meg ezer ajakról elrebbenő áldás örök emlékezetét!

Az elszomoritó társadalmi állapotok, a kétségbejtő anyagi helyzet, a bizonytalanság, ziláltság, mely — sajnos — lépten-nyomon észlelhető, mindinkább sürgeti a jótékonyság gyakorlását nemcsak anyagi segély alakjában, hanem épp annyira égetően követelik az erkölcsi támogatást, a — szeretet szavát, annak nyilvánulását.

Müvelődési egyleteink nem törekszenek eléggé a velünk együtt élő és tőlünk mégis oly távol álló nemzetiségek szivét szeretettel meghóditani. Iskolákkal és könyvekkel, — a mikor kenyérre, keresetre van szükség, a kibékités müvét sohasem fogjuk sikeresen befejezni.

Van-e hivatottabb faktor a nőnél eme feladat megoldására? Ki volna inkább képes erre, mint egy hazafias szellemü női liga, mely meglelné a módját, miképpen kell a hála kötelékével magunkhoz fűzni azokat, akikben testvéreket szeretnénk látni. Ha megnyertük szivüket, szeretetüket, ha egybeolvadnak érzelmeink, nem kell attól tartani, hogy idegen marad előttük édes anyanyelvünk, megtanulják majd a magyar szót is, melyet a hálaérzet csakhamar ajkaikra fog csalni.

Mily szép, a magyar nőhöz mennyire méltó volna az Erzsébet-alap zászlaja körül sorakozva küzdeni a mindinkább terjedő nyomor ellen, kenyeret adni az éhezőknek, vigaszt nyujtani a gond és bánat sujtotta embereknek, gyógyitó irt vinni a betegeknek, oltalmazni az elhagyottakat, támogatni azokat, akiket elemi vagy egyéb sorscsapás üldöz, gondos szemmel, segitő kézzel, érző szivvel felkarolni mindenkit, aki segitségre szorul a magyar haza bármely részén.

Lehet-e magasztosabb feladata a magyar nőnek, mint a legmagyarabb nő dicső nevének védpajzsa alatt a hazafiság élesztése és ébrentartása?

Más alapra kellene fektetni a szegény- és betegsegélyezés, a gyermekvédelem ügyét; nevelni, szoktatni kell társadalmunk legszélesebb rétegeit is a jótékonyság, a felebaráti szeretet gyakorlására. Bármennyi történik is már e téren, tagadhatatlan, hogy még nagy utat kell meghaladnunk, mig képesek leszünk ebbeli feladatunknak teljesen megfelelni.

Szakitani kell azzal a nálunk megrögzött előitélettel, hogy csak némely kiválasztott van hivatva a felebaráti kötelességek gyakorlására; meg kell értetni a nagy közönséggel, hogy igenis, minden egyes tagja a társadalomnak, akár szegény, akár gazdag köteles tőle telhetőleg részt venni e nagy munkában és támogatni embertársait, ahol s amennyire lehet. És igy az Erzsébet-alap bizottság egyik legmagasztosabb feladata volna, ébreszteni a jótékonyság érzékét és ez által egyuttal fejleszteni az emberek minden jó és nemes iránti hajlamát. A Német- és Angolországban már eddig is áldásosan működő e nagyszabásu társadalmi segélyegyesületek mintájára létesitsen az Erzsébet-alap nálunk is egy hasonló egyesü etet; eddigi tevékenysége által bebizonyitotta erre való képességét és azért nem vonhatja ki magát e kulturmisszió alól.

Fogjanak tehát hozzá az Erzsébet-alap lelkes érdemdus elnöknői a toborzáshoz. Hivó szavukra közelből s távolból, hazánk minden részéből özönlenek majd a buzgó, tettre kész munkatársak, akiknek táborában örökké él a drága név — „Erzsébet“.

Dr. Neuman Árminné

BELFÖLD.

Stadler érsek megrovása. *Zágrábban* nagy feltünést kelt a *Narodni Novine* sugalmazott vezércikke, amely Stadler szerajevói érsek megleckéztetését tárgyalja. Ez a cikk ugyanis szóvá teszi az érseknek azt a pohárköszöntőjét is, amelyet *Stadler* a gyakovári diszebéden mondott és megjegyzi hozzá, hogy jó lesz, ha az érsek Horvátország belügyi politikájában sem játszsza többé a pártagitátor szerepét. Az országos kormány kénytelen volna különös rendszabályokhoz nyulni, ha Stadler érsek ujra mutatkoznék mint szónok és mint pártember Horvátországban.

Lukácsiu nyilt levele. *Lukácsiu* László, a hirhedt lacfalusi pópa az aradi oláh lapban hat hasábos nyilt levélben neki ront *Széll* Kálmán miniszterelnöknek és jogtiprással, erőszakossággal vádolja és sovinista érzés vet szemére. Azért e szörnyü harag *Lukácsiu* részéről, mert *Széll* Kálmán még a tavaszszal megkereste a lacfalusi pópa felettes egyházi hatóságát oly intézkedésre, hogy az oláh bucsuk alkalmából tartandó istentiszteleten *Lukácsiu ne celebrálhasson.* A lacfalusi bucsuk eddig csendőri asszisztencia mellett folytak le, mert Lukácsiu az ott egybesereglett népet államellenes érzésekre szokta tüzelni. A miniszterelnök nyilván tehát csak a vallásos ünnep igazi jellegét akarta megőrizni, amidőn a fanatikus pópa eltávolitása végett fordult az egyházi főhatósághoz. És mégis *Lukácsiu* azzal vádolja *Széll* Kálmánt, hogy a román egyházat a mozgalmak miatt üldözi. Lukácsiu ugy látszik már kiapottnak találja a rövid

---

érthetni, ha az egyelvüség — a monizmus — lámpájával világitunk feléje.

Ez fog minket megtanitani arra, hogy az emberi szellem története attól az időtől kezdődik, mikor az első csodát szemlélte és akkor fog végződni, mikor az utolsó csodát szemléli majd.

Mert ahhoz már magas fejlettség kellett, hogy csodálkozzék a természet eléje táruló jelenségein. A csoda már kutatást, gondolkodást feltételez, — persze olyan kutatást, mely nem vezetett a talány megoldására.

Es századról századra szaporodott e csodák száma, mert az emberi elme mindig uj meg uj téren kezdte kutatását, a nélkül, hogy talányait megfejtette volna.

Az egyelvüség a természettudományok világa mellett e talányokat fejtegette és közeledünk ahhoz az időponthoz, amikor nem lesznek csodák, megfejtendő talányok, csak egyetlenegy, — de ez aztán megfejthetetlen.

Ime az emberi elme fejlődésének a története: az *első* csodától az *egyetlen* csodáig.

Az első csoda, mikor a kutató, de tudatlan ember látja, észreveszi a kérdőjeleket, de válaszolni nem tud rájuk. Ezek az apró kérdőjelek szaporodnak, a gyarló, tudatlan elme nem látja köztük a kapcsolatot. De ismeretei szaporodásával egyszerre csak kezdenek a kis találmányok összefolyni egyetlen nagy talányba, egyetlen csodába.

A tizenkilencedik század érdeme, hogy a sok apró kérdés helyére egy nagyot, egyetemeset, a sok ismeretlen helyére egyetlenegyet tett, — a sok talány egygyé folyt össze, a sok csodából egy csoda lett: miképpen lett az, amiből a csillagok születtek, ami a füszálat táplálja, a mi agyunkban a gondolatot szüli, szövi?

Mi az, ez a mindenütt jelenvaló, ez az egyetemes, ez az egyetlen Ismeretlen?

martiromság zománcát, mert kéri a miniszterelnököt, vonja őt felelősségre, de ne inzultálja a temlomot.

Amiért Lukácsiu oly nagyon felháborodik, az nekünk mindenesetre csak örvendetes. Üdvözöljük érte a miniszterelnököt. akinek bizonyára sikerül majd végképp ártalmatlanná tenni a hirhedt bujtogatót. A nemzetiségek dédelgetésétől terjesztett otromba mesékről pedig itéljen az elfogulatlan közvélemény.

Görög-keleti román kongresszus. *Nagyszebenből* táviratozzák: A *Telegraphul Roman* közli *Metianu* metropolita levelét, amelylyel a görög-keleti egyházi kongresszust október 14-ére Nagy-Szebenbe egybehivja.

A néppárt Rózsahegyen. A mai vasárnapon *Rózsaheggen* rendezett a néppárt gyülést. Mint levelezőnk táviratozza, vagy háromezer ember volt együtt, közte sok pap Liptóból, Árvából. Beszélt *Rakovszky* István országgyülési képviselő, *Hlinka* plébános és *Jancsek* nevü iparos, mind a hárman támadva a liberális kormányt. A népgyülésnek az volt a célja, hogy előkészitse a talajt Hlinka képviselőjelöltsége részére.

A galiciai hadgyakorlatok.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Jaslo, szeptember 16.

Ma reggel 8 órakor a városi plébánia-templomban istentisztelet volt, amelyen *ő felsége, Ferenc Szalvátor, Rainer* főherceg, *György* bajor herceg, a tábornoki kar, a helytartó, a kerületi kapitány a hivatalnoki karral és nagy közönség vett részt. A misét Pelcar felszentelt püspök mondta nagy segédlettel. Végül a néphimnuszt énekelték. Midőn a király a templomból távozott, egy helybeli orvos kis leánya bokrétát nyujtott át neki. Az uton egybegyült lakosság lelkesen üdvözölte ő felségét.

Egy órával később ő felsége a hadgyakorlati sátorba ment, a hol jelenlétében megbeszélték a hadgyakorlatokat a vezérkari főnök előadása alapján. Jelen voltak:

Rainer főherceg, a csapatfelügyelők, a két honvédelmi miniszter, a hadtest- és hadosztálypárancsnokok, a vezérkari főnökök és a hadseregparancsnokok, továbbá a döntnökök, köztük *Ottó, Ferdinánd Károly* és *Ferenc Szalvator* főhercegek, végül a tábornoki és törzstiszti rangban levő döntnöksegédek és tudósitók.

A hadgyakorlat fővezetőségének hadmüveleti osztályában készült számos kromolitografikus helyvázlat kapcsán a vezérkar főnöke 3 órai fejtegetésben a lefolyt zárógyakorlatoknak rendkivül érdekes és tanulságos összefoglalását adta elő és megbeszélését e szavakkal végezte:

— Ha sikerült e gyakorlatok alatt, melyek a csapatoktól a harcképességnek nagy fokát és minden résztvevőtől kemény munkát igényeltek, ő felsége legfelsőbb megelégedését kiérdemelni, ugy ez a legnagyobb jutalom, melyet e közös munkában megszerezni törekedtünk.

A király és az összes jelenlevők erre felállottak *ő felsége,* amire még sohasem volt eset, az egybeültekhez a következő beszédet intézte:

— Örömömet és megelégedésemet kell kifejeznem az idei hadgyakorlatok keresztülvitele felett. Ugy a hadseregek, a hadtestek, valamint az összes többi parancsnokok vezetésével nagyon meg voltam elégedve. A csapatok mind nagy kitartásról tettek tanuságot és az erős követelményeknek megfeleltek, a sok fáradságot derekasan kiállták. Az ütközetek végrehajtása, a vezetés nyugodtsága és korrektsége nagyon kielégitett. Ezért mindenekelőtt *régi barátomnak és sok éven át hü munkatársamnak, Beck* táborszernagynak legmelegebb köszönetemet fejezem ki azért a fáradhatatlan odaadásért, amelylyel a hadgyakorlatokat előkészitette és vezette, éppugy a hadgyakorlatban részt vett hadtestek parancsnokainak meleg elismerésemet fejezem ki csapataik kitünő állapotáért, mert látom, hogy mindenütt buzgón és odaadással dolgoztak, továbbá a döntnököknek, a vezérkarhoz, különösen pedig a hadgyakorlatok fővezetőségéhez tartozó uraknak, akik éjjel-nappal szokott fáradhatatlansággal és buzgalommal végezték dolgukat. Még egyszer összefoglalom teljes köszönetemet és megelégedésemet a felett, amit itt láttam.

Ő felsége kezet nyujtott báró *Beck* táborszernagynak, mire *Rainer* főherceg a következő beszédet intézte ő felségéhez:

A legalázatosabban köszönetet mondok felségednek az itt jelenlevő összes tábornokok és tisztek nevében azokért a legkegyelmesebb szavakért, melyeket felséged hozzánk intézni méltóztatott. A legfelsőbb megelégedés büszkeséggel és a legbensőbb örömmel tölt el bennünket és ujabb buzditásul fog szolgálni arra, hogy a Felséged által legkegyelmesebben reánk bizott csapatok hadszerű kiképzésén odaadással tovább dolgozzunk. Egy legalázatosabb kérelmet bátorkodom felséged elé terjeszteni: Röviddel ezelőtt felséged nagy birodalma népeinek örömmel fogadott alkalma nyilt, hogy 70-dik születésnapja alkalmából a felséged fenkölt személye iránti határtalan szeretetnek és ragaszkodásnak örömteljes kifejezést adjanak. Ausztria-Magyarország egész fegyveres ereje képviselve az itt jelenlevő tábornokok és többi tisztek által megragadja a mai alkalmat, hogy felségednek mély hódolattal azt kivánja, hogy Isten még számos éven át ugyanebben a szellemi és testi frisseségben tartsa meg népei boldogságára és hiven odaadó hadserege javára. Engedje meg felséged, hogy a fegyveres erőnek itt jelenlevő képviselői velem együtt kiáltsák: Isten tartsa, Isten óvja legkegyelmesebb császárunkat és királyunkat és legfőbb hadurunkat.

A jelenlevők háromszoros lelkesült „Hoch" kiáltásokba törtek ki.

Ő felsége mélyen megindulva köszönetet mondott a főhercegnek „kortársának" és hozzátette, hogy hálaérzetének nem adhat jobban kifejezést, mint az általa kibocsátott hadseregparancsban, melyet erre ő felsége maga felolvasott.

*

A mai ebédre hivatalosak voltak mindazok, akik a megbeszélésnél jelen voltak: Ottó, Ferdinand Károly, Ferenc Szalvátor és Rainer főhercegek, György bajor herceg és a tábornokok a nagy hadgyakorlati sátorban, a többi vendégek egy kisebb sátorban foglaltak helyet.

Jaslo, szeptember 16.

A király ma délután 5 órakor elutazott Jaslóból. Midőn a király szállásáról távozott, tekintete egy öreg kaftános zsidóra esett, kinek mellét több katonai érdemjel, közöttük a nagy vitézségi érem diszitette.

Ő felsége erre azt kérdezte tőle:

— Hol kapta ezt az érmet? mire a zsidó igy felelt:

— Magentánál 1859-ben, felség. Mint őrmester szolgáltam az István-ezredben *Rummerskirch* ezredes alatt.

— Nagyon örültem, hogy láthattam, szólt ő felsége és midőn tovább ment a pályaudvar felé, a sorfalat álló tömeg lelkesülten megéljenezte. Fehér ruhába öltözött leányok hintettek virágot a király utjára; egyikük lengyel beszédben üdvözölte ő felségét. Ő felsége rendkivül barátságosan köszönte meg az üdvözletet és a pályaudvaron egybegyült tábornoki kar felé sietett.

— Az itt átélt napokat mindig életem legkedvesebb emlékének fogom tartani, — szólt ő felsége.

A király azután még hosszabb ideig társalgott a tábornokokkal, köztük báró *Fejérváry* honvédelmi miniszterrel, azután gróf *Pininski* helytartóval, a polgármesterrel és gróf *Michalovski* kerületi kapitánynyal, és különös megelégedését fejezte ki a tapasztalt példás rend felett. Az ujjongó „Niechzyje" kiáltások közepette robogott ki az udvari különvonat az állomásról.

KÜLFÖLD.

Az osztrák választások. A feloszlott Reichsrath pártjai valamennyien készülődnek már a választásokra. A legagilisabb az *ifjucseh* párt. amelynek végrehajtóbizottsága ma bocsátotta ki a néphez intézett felhivását. E felhivás igy hangzik:

A cseh néphez. A Reichsrathot feloszlatták. A csek választókat ujra az urnák elé szólitják, hogy kinyilatkoztassák félre nem ismerhetően és határozottan, vajjon akarják-e, hogy a cseh nép meghajtja nyakát oly jogtalanság alatt, amelylyel könnyelmüen illették, vagy helyeslik-e azt a védelmi politikát, amelyet a nép addigi képviselői az uralkodó rendszer ellen meginditott. Nehéz alkotmányválságban van a monarkia. Ahelyett, hogy a gyógyitásnál a betegség keletkezésére forditanák figyelmüket és hogy végre ebben a birodalomban igazságosan megoldanák a nemzeti és alkotmányos problémákat, a küszöbön álló választásoknál a választókat azokra a gazdasági és szociális érdekekre emlékeztetik, amelyeket az uralkodó központositó rendszer oly sokáig elhanyagolt. Ily felszólitásra a cseh választók csak azt az egy választ adhatják: „A cseh nép soha sem fog lemondani a cseh korona külön közjogi helyzetéről, amely egyedül vezetheti el őt a nép kulturális emelkedéséhez és gazdasági jólétéhez; a cseh nép mindig követelni fogja, hogy a bürokratikus centralizmus valóságos önkormányzattá alakittassék, hogy a cseh nyelv egyenjogusága az állami élet minden terén végrehajtassék és hogy elismertessék a teljes polgári szabadság." *A cseh nép jóvá fogja hagyni szavazatával képviselőinek eljárását.* Ilyen értelemben induljatok, cseh választók, a választási harcokba! A nemzeti szabadelvüpárt végrehajtó bizottsága, amely a néppel szemben tartozó felelősségének tudatában el van szánva a legkitartóbb harcra a nép közös céljaiért, választási ügyekben mindenkit támogatni fog és oda fog törekedni, hogy a küsöbön álló választás a jogért és igazságért küzdő népnek egyakaratu és nagybecsü megnyilatkozása legyen.

Prága, 1900. szeptember 15.

A nemzeti szabadelvü cseh párt végrehajtó bizottsága.

HIREK.

Budapest, szeptember 16.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Szeptember 15-én uj előfizetés nyilt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztassanak a megujitásról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hirek.** *Kossuth* Lajos Tivadar a vasárnap esti vonattal Milanóba utazott. — *Kossuth* Ferenc egészsége helyreállitása céljából hétfőn vidékre utazik.

— **A bolgár fejedelem Budapesten.** *Ferdinánd* bolgár fejedelem tegnap este Alcsuthra utazott vissza. A fejedelemnek még a holnapi napra is fenntartották az Angol királynő szálló első emeletét. Nem bizonyos azonban, vajjon visszajön-e még Budapestre. A fejedelem alkalmasint Alcsuthról közvetlenül hazautazik Szófiába.

— **Az abruzzói herceg Rómában.** *Rómából* táviratozzák: Az abruzzói herceg ma ideérkezett; a miniszterek, a hatóságok fejei és az egyletek küldöttségei fogadták és a tiszteletére egybegyült óriási néptömeg lelkesült ovációkban részesitette. A herceg a Pantheonba ment, hol koszorut tett Umberto király sirjára.

— **Kossuth Lajos emlékezete.** *Kossuth* Lajos születésnapja alkalmából a főváros függetlenségi polgárai fényes matinét rendeztek ma délelőtt a Vigadó nagytermében. Tiz óra tájban már nagyszámu előkelő hölgyközönség gyülekezett össze s a nagy terem összes ülőhelyei csakhamar el lettek foglalva. Kevéssel fél 11 óra előtt érkeztek meg *Kossuth* Ferenc és *Kossuth* Tivadar, a közönség lelkes tüntetése közben. A Kossuth-fiuk kiséretében ott voltak: *Olay* Lajos országgyülési képviselő, gróf *Kreith* Béla, *Mezey* Péter, *Pártos* Béla ügyvéd, dr. *Schweighoffer* Ferenc stb. Szép számmal jelentek meg a menházban lakó öreg honvédek is, akikkel a Kossuth-fiuk sorra kezet szoritottak.

Az ünnepélyt *a budapesti polgári dalkör* nyitotta meg a *Honfidal* eléneklésével. Utána *Krivácsy* József 48—49-es tüzérezredes tartott üdvözlő beszédet a két Kossuthhoz és a közönséghez. Az ünnepi szónok *Gara* József szerkesztő, a matiné elnöke volt. Beszéde nagy hatást tett, különösen az a része, amely a budapesti Kossuth-szobor felállitását sürgeti: — Nemrégiben — ugymond a szónok — egy külföldi ujságiró járt itt, aki megnézte Budapest nevezetességeit, egyszer csak azt kérdezte:

— Hol van a Kossuth-szobor?

— Nincs.

— Csodálatos, hiszen én azt olvastam, hogy most egyszerre tiz szobor is készül, hát azok egyike sem Kossuth-szobor?

Csöndes keserüséggel feleltem neki:

— Látszik, hogy uraságod itt idegen. (Tetszés.)

A szónok azzal az óhajtással fejezte be beszédét, hogy két év mulva, amikor elkövetkezik Kossuth Lajos születésének *századik évfordulója, legalább a szobor alapköve letétessék.*

Azután *Taksonyiné-Hadrik* Anna, a Budai Szinkör drámai hősnője szavalta el *Taksonyi* Józsefnek ez alkalomra irt *Kossuth* cimü lelkes ódáját, mire a daloskör elénekelte *Lányi* Ernő Kosszuth dalát. Azután *Gál* Gyula, a Vigszinház müvésze szavalta el *Októberi vers* cimü költeményét, amelyet nagy lelkesedéssel fogadtak.

Majd *Hentaller* Lajos orsz. képviselő felolvasására került a sor. Nagy szeretettel történeti visszapillantást vetett Hentaller Kossuth életére, sok ismeretlen részletet mondva el azoknak is, akik egykor megirják az Uj Magyarország legnagyobb alakjának hozzá méltó biografiáját.

A lelkes éljenzés elhangoztával *Kornai* István szavalta el „*Kossuth*" cimü költeményét, mely szintén nagy tetszésben részesült. *Klein* Pál záróbeszéde után a dalárda elénekelte a „*Szózat*"-ot, miközben az egész közönség felállott. A Kossuth-nóta lelkes hangjai mellett ment szét a kegyeletes közönség.

— **Az óbudai zsidók ünnepe.** Az óbudai izr. hitközség, amely a hazai zsidóságnak talán legrégibb autonom testülete, ma vasárnap ünnepet ült. Ma délután 4 órakor avatta föl szép ünnepség keretében ujjáalakitott templomát. Megelőzőleg a hitközség *Ehrlich* Sámuel elnöklete alatt diszgyülést tartott, amelyen köszönetet mondtak mindazoknak, akik lehetővé tették, hogy a restaurálás költségei oly rövid idő alatt egybegyüljenek. A gyülésről átvonultak a nemzeti szinü lobogókkal diszitett templomba, ahol erre megkezdődött az ünnepi istentisztelet. A főváros *Rózsavölgyi* Gyula alpolgármesterrel és *Heuffel* középitési igazgatóval képviseltette magát, azonkivül ott volt több fővárosi bizottsági tag, továbbá *Ott* Ádám ujlaki plébános, *Mészáros* református lelkész, *Pollák* Lajos pesti és Venetianer Lajos ujpesti rabbik. A pesti, budai és ujpesti izr. hitközségek elküldték képviselőiket az ünnepre. A tórák ünnepélyes bevitele után dr. *Adler* Illés főrabbi remek beszédet intézett a hivekhez, mire a kórus himnuszával befejeződött a szép ünnepség.

*

Az óbudai zsidótemplom 1820-ban épült és mint záróköven olvasható, a felszentelés ünnepén megjelent *József* nádor is. A restaurálás 24.000 forintba került, amelyhez a főváros törvényhatósága 7000 forinttal járult. Az ujjáalakitás *Ullmann* Gyula müépitész tervei szerint történt, aki az aránylag csekély költséggel fényesebbé tette az óbudai zsidók templomát, mint valaha volt.

— **Jókai örömnapja.** Ma volt első évfordulója annak a napnak, hogy *Jókai* feleségül vette *Nagy* Bellát. A koszorus költőt ez alkalomból nagyszámu tisztelői üdvözlésükkel halmozták el. Rengeteg sok táviratot is kapott a vidékről és a külföldről. Maga *Jókai* egy rendkivül mély érzésü költeményben emlékezik meg mai ünnepéről. Ime itt közöljük:

Évfordulón.

— 1900. szeptember 16. —

Asszonyom, édesem, ma éppen egy éve,
Hogy kezünket tettük egymásnak kezébe.

Egy hosszú esztendőt eltöltöttünk szépen,
Életet találva egymás szerelmében.

Ugy-e nem bántad meg azt, hogy hozzám jöttél?
Nem riasztott vissza az a *hetvenöt tél?*

Felolvasztotta azt a te húsz tavaszod,
Pedig az irigység de jól behavazott!

Ránk zúdíták a gúny minden darázsraját,
Mérgezett nyilaknak gyilkoló záporát.

Nem ejtett sebeket mi rajtunk a fúlánk,
Egymást védelmezve egymásra borúlánk.

Mi nekem fájt volna, azt te háritád el,
S mi téged bánthatna, azt meg én fogám fel,

Csak annál szorosabb lett a mi bűvkörünk,
Amit hüségünkben vontunk magunk körül.

Te védtél engemet, én védtelek teged. —
(Ha a napban lakunk, ott a tűz nem éget.)

Feláldoztad értem fényes életpályád:
A müvészi Olymp dicsőséges táját.

És ha én cserében odadobtam volna
Az egész világom, azért ki vádolna?

De nem dobtam oda; csak megosztám véled,
Hol halálom jóslák, kezdődött uj élet.

Bejártunk egymással sok boldog országot,
Találtunk üdvözlő fényes társaságot.

Láttunk dicsőséget, — álomnak merészet,
Mit ember elérhet, — abban is volt részed.

S egyet tanultunk meg a sok boldog honban:
Az igaz boldogság még is csak otthon van,

Nagyon nagy a világ, nagyon szűk a háztáj,
Te megszeretted „ezt" — „amarra" nem vágytál.

Nem gondoltál gyönyörcsábító világgal,
Csak azzal, hogy *ezt itt* megöltsd boldogsággal.

Teremtőmmé lettél, ujjá varázsoltál:
Hideg tűzhelyemből lett lángoló oltár.

Egy külön világot alkottál lakásul,
Amit nem találni kerek földön másho!.

S én nem élek ottan embergyülöletben:
Munkához, örömhöz, mindenhez van kedvem.

Itt csak a hit, remény és szeretet örök,
Minden jót szeretek, senkit nem gyülölök.

Egy boldog esztendő fordult meg az égen:
Örültem éltemnek, mint valaha régen.

Mig mások a nagyok kegyeit vadászszák,
Népkegyért aknáik egymás alá ássák,

Mig mások kincsekért, rangért oltároznak
Szivet, érzelmeket áldozatul hoznak,

Nekem csak egy vágyam, egy imádságom van,
Az jön az ajkamra ébren és álmomban:

Nekem ne hozzanak *kincset* a koboldok;
— *Az enyém itthon van: csak te, te légy boldog!*

— **Mentő-kurzus.** A budapesti önkéntes mentőegyesület a munkások részére az idén is rendez mentő-tanfolyamot. A kurzus október és november hónapokban lesz, naponkint az esti órákban.

— **Nagy szerencsétlenség a Dunán.** *Duna-Földváron*, mint onnan irják, tegnap este borzalmas szerencsétlenség történt a Dunán. Még m ájus végén a Ferenc-csatorna társulat *Csongrád* nevü vontató gőzhajója *Duna-Földvár* közelében léket kapott és elsüllyedt. A hajót most emelték ki nagy erőfeszitéssel a Dunából. A nehéz munkát tegnap fejezték be és 14 duna-egyházai munkás, aki szintén ott dolgozott, csolnakon hazafelé indult. A csolnak véletlenül neki ment egy uszályhajó kötelének és felfordult. A munkások valamennyien a Dunába estek. Izgalmas pillanatok következtek. A mentés az uszályhajóról lehetetlenné volt, mert koromsötétség volt. A tizennégy munkás közül csak négyen menekültek meg, *tiz ember a hullámokban lelte halálát.*

— **Felismert öngyilkos.** Emlitettük volt, hogy a németvölgyi temetőben egy 50 év körüli uriasszony megmérgezte magát. A Rókus-kórházba vitték, ahol azután nemsokára kiszenvedett. A rendőrség megállapitotta, hogy az illető özv. *Popovits* Axentné, született *Bakelovits* Zsófia, nagybecskereki születésü 55 éves magánzónő, aki legutóbb a Baross-utca 92. szám alatt levő házban lakott. A vizsgálat kideritette, hogy családi perpatvar kergette a halálba.

— **Halálos vigyázatlanság.** Füzér községben *Király* Ferenc erdőkerülő három hónapos gyermekével játszogatva, elővette a töltött fegyvert. A gyermek a puska lelé kapott s a csövet szájához rántotta. A fegyver ebben a pillanatban elcsattant s a szerencsétlen kicsikének széttépte a fejét.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyujtót!**

A tudomány-egyetem ünnepe.

— A *Budapesti Napló* tudósitójától. —

Budapest, szeptember 16.

Lezajlott az ország első főiskolájának megnyitó ünnepe is. Ifjuság és tanárai nem szorultak többé a főváros vendégszeretetére, az uj palota diszes nagytermében gyülekeztek össze mind és megakadt szemük egy üres helyen, amelyet máskor a közoktatásügy legfőbb vezetője, *Wlassics* Gyula kultuszminiszter foglalt el. A miniszter, aki az egyetem katedrájáról emelkedett nagy méltóságába, *ma távol maradt.* Eddig ott volt minden megnyitó ünnepen, mintha jelét akarta volna ezzel is adni az ifjuság iránt való szeretetének és a tanári kar iránt megőrzött kollégiális barátságának. De éppen ma nem jött el, amikor az uj palota először fogadta be a Veni sanctéről jött ifjuságot. A tanárok is, a komoly ifjuság ugy érezték, mintha egy szemrehányó, neheztelő tekintet fordulna feléjük, amely elárulja e távolmaradás okát. Jól sejtették. A legutolsó hetek eseményei nem okozhattak örömet a miniszternek, a szabadelvü államférfiunak. A tudomány-egyetem, ahol az ifjuság mindenkor egygyéforrt a tudomány szeretetében, a nemes eszmékért való lelkesedésben, csunya felekezeti villongásoknak kortestanyája lett és az egyetemi tanács leszáll a küzdő ifjak közé és kacérkodik oly elemekkel, akik meggondolatlanul vak eszközeivé szegődtek klerikális bujtogatóknak. Igy látni az ország jövő reménységeit, igazán nem lehet örvendetes a liberális közoktatási miniszternek, akinél lelkesebb barátja nincs az egyetemi ifjuságnak.

Talán távolmaradása jó utra tériti a komoly ifjuságot és megérteti az uj egyetemi tanácsesal igazi hivatását. Sajnos, ennek a mai megnyitó ünnepen még alig éreztük jelét. Pedig éppen a papi rektorhoz legméltóbb lett volna, ha a metafizika dicsőitése során esett volna nehány tekintélyes szava az ifjusághoz is, pártkülönbség nélkül, annak a kollegiális szeretetnek, kölcsönös megbecsülésnek érdekében, amely nélkül még a leghangzatosabb tudományos jelszavaknak sincs foganatjuk. Csak a dékáni megnyitó végső szavaiból véltük kiérezni a fölbujtott ifjuság gyöngéd figyelmeztetését, beszélvén neki arról az aranyabroncsról, amelylyel az ország hercegprimása oly szépen jelképezte a magyar honfiui szeretetet. Dicsérjük érte a theológiai kar dékánját, a papnevelés előkelő munkását.

*

Az uj rektor ünnepies beiktatását délelőtt 10 órakor az egyetemi templomban *Veni sancte* előzte meg. A tudomány egyetem palotája zászlódiszt öltött. Az ifjuság, amely az Egyetemi Kör zászlajával jelent meg, szinültig megtöltötte a templomot. A legelső padsorokban a tanári kar foglalt helyet élükön *Rapaics* Rajmund rektor, *Ponori-Tewrewk* Emil prorektor, *Breznay* Béla, *Mariska* Vilmos, *Bókay* Árpád és Medveczky Frigyes dékánok, Lipthay Sándor a müegyetem — és *Huttyra* József, az állatorvosi főiskola rektora is megjelent. A misét dr. *Várossy* Gyula mondta nagy papi segédlettel.

Mise után bevonultak valamennyien az egyetem disztermébe, az uj rektor beiktatására, amelyen a kultuszmisztert *Molnár* Viktor miniszteri tanácsos, a fővárost Rózsavölgyi Gyula alpolgármester képviselte.

Az erkélyen az egyetemi zászló lengett s a terem jobboldalán, piros bársony-vánkoson a magyar korona, az alma és a jogar jelképei feküdtek. Kevéssel 11 óra előtt megjött az egyetemi kör vezetősége, élén a kör zászlajával s pont 11 órakor bevonult a lelépett és az uj egyetemi tanács, mindannyian diszmagyarban. Uj ruhát kaptak a jelvényeket hordozó pedellusok is.

Ponori Thewrewk Emilt, a lelépő rektort megéljenezték, amikor elfoglalta helyét, hogy beszámoljon a lefolyt tanév eseményeiről.

Kegyelettel emlékezett meg a tanári kar halottairól: *Mihajlovicsról* és *Schwarz* Gyuláról, lelkesedéssel a király látogatásáról s az uj központi épület elkészültéről. Hálával adózik *Wlassics* miniszternek az uj központi épület befejezéséért s a tanári illetmények rendezéséért. Beszéde végén sajnálkozással emlékezik meg a radikális pártnak az egyetemi szabályokkal történt összetüzéséről. Több izben járt nála a pártvezetőség s megigérte, hogy feloszlik. De szavát nem tartotta meg. A többit már az egyetemi szenátus végezte, amely ez ügyben döntött, egyhangulag elfogadva az előadó javaslatát.

Éljeneztók, amikor rektori jelvényét átadta *Rapaics* Rajmundnak, az uj rektornak, áldásos müködést kivánva neki. Erre a dékánok is átadták jelvényeiket utódaiknak.

Az uj rektor beszéde elején megemlékezett a magyar kereszténység és királyság megalapitójának ünnepéről és örömének adott kifejezést a felett, hogy az egyetem most ujra diszes berendezésü fényes otthonában ünnepelheti tanév-megnyitóját. Azután áttért székfoglaló beszédjének tulajdonképi tárgyára:

A modern tudomány, ugymond, abban a veszedelemben forog, hogy tapasztalati anyaghalmazában megfullad. A modern embert és tudását mindenek fölött az anyagi lét problémái érdeklik, gondolkozását és cselekvését első sorban ezek vezetik és irányitják; ami ezeken tul fekszik, az iránt közömbös, nem ritkán elfogult vagy éppen ellenséges indulatu. Az érzékfelettiek tudománya, a metafizika, mely valamikor a tudományok királynéja volt, nagyrészt hitelét vesztette; mint puszta képzelgés, mint üres álomhüvelyezés lomtárba került. Örökébe más hatalom lépett: a finomabb vagy erősebb árnyalatu empirizmus, mely csak a tapasztalatot fogadja el valódi ismeretforrásul s mindazt, ami a belső vagy külső tapasztaláson kivül esik, vagy tagadja, vagy legalább megismerhetetlennek nyilvánitja. Ez az empirisztikus irányzat aztán behatol a tudománynak ugyszólván összes ágaiba, azokat a maga részére lefoglalni s amennyire lehet, saját képére és hasonlatosságára átalakitani törekszik. Hosszasabban fejtegeti azután a metafizika jogosultságát, mert minden tudománynak, ha csak tudományos jellegét feladni nem akarja, a nem tapasztalhatók birodalmába is fel kell emelkednie. Aki tehát a tudást a puszta tapasztalatra akarja szoritani, az bárhogyan hirdesse is eljárását egyedül tudományosnak, tulajdonképpen minden tudományt lehetetlenné tegyen. És éppen ugy lehetetlenné teszi a vallást is, melynek alapigazságai tisztán metafizikai igazságok. Beszéde végén abbeli reményét fejezi ki, hogy a tapasztalati tudományok preponderanciája s a nyomában járó empiristiko-szkeptikus irányzat csak átmeneti szellemáramlat s el fog jönni az idő, midőn a helyes metafizika régi jogait és jelentőségét visszavárja.

Az *uj rektort* beszéde végeztével hosszasan és lelkesen éljenezték.

Végül *Breznay* Béla hittudományi dékán mondotta el megnyitó beszédét, amelyben a tudományok komoly mivelésére hivta föl az ifjuságot, idézve sokat Arany Jánosból. Ajánlja a kiválóbb tanulóknak, hogy egészitsék ki szaktanulmányaikat más fakultásokban előadott ismeretekkel. Majd a testedzés és szivnemesités tágas mezejét mutatja be az ifjaknak, szivükre kötve a vallás nemesitő hatását és igy végzi beszédét:

Személyes érintkezéseikben ne elégedjenek meg önök az udvariasságnak mosolygó külső szinével. Adjanak annak szeretet, szivesség és kölcsönös tisztelet által mély, nemes tartalmat és melegséget. Magas géniusz, az ország hercegprimása, magasztos alkalommal figyelmeztetett az egységes szent korona egységes aranyabroncsa által jelképezett egységes magyar honfiui szeretet nagy kötelességére. Tényt nemténynyé tenni nem lehetvén, vezérelje önöket szakadatlanul az a tudat, hogy nekünk, kik e szép hazában születtünk és élünk, gondviseléses feladatunkul éppen az van jelenben kitüzve, hogy megmutassuk a világnak, mennyire tudunk mi annyi faj, annyi nemzetiség és annyiféle valláshoz tartozva, a közös haza lángoló szeretetében, kölcsönös nagyrabecsüléssel és önzetlen igazságérzettel, nemcsak megférni, hanem jólétben és megelégedettségben élni.

Az ellentétek elkerülhetetlen küzdelmei közepette ne feledjék önök soha, hogy a moderamen, a mérséklet és önuralom, valósággal valami isteni az emberben, mely a jogtalan, nemtelen és meggondolatlan támadások sorsát előre megpecsételi, a nemes küzdelemben izzadók számára viszont szintén már előre odanyujtja Horác kezével a siker koszoruját, mondván:

„Vim temperatam di quoque provehunt,"

Az ifjuság a tanárok lelkes éltetése közt hagyta el a disztermet.

FŐVÁROS.

(*) **A főváros közgyülése.** A főváros törvényhatósági bizottsága a jövő szerdán tartja a nyári szünetek után első közgyülését. E közgyülés főbb tárgyai a következők:

A budai árverelő-csarnok és tárház áthelyezése. — A Wesselényi-utca folytatólagos megnyitása folytán rendelkezésre álló telek értékesitése. — A budapest-ujpest-rákospalotai villamos közuti vasut-rész-

vénytársaság kérvénye, az Aréna-uti szárnyvonala forgalmának ideiglenes megszüntetése ügyében. — A IX. ker Csarnok-téri teherkocsi-állomás áthelyezésének az ügye. — A belügyminiszter leirata, az üdülő-kórház ügyében. — Előterjesztés a gellérthegyi vizmedence céljára szükséges területek kisajátitása tárgyában. — Előterjesztés az I. ker. Fehérvári-ut Gellérthegy felőli oldalon fekvő telkek épitésmódja kérdésében. — A Zöldmáli-ut és környékének szabályozása. — Előterjesztés a Mester-utcai iskolaépület eltolására vonatkozólag. — A gyönge tehetségü tanulók iskolázatására szükséges iskolaterem átengedése. — A tanács előterjesztése a vizmérő órák bérlete ügyében. — A Ferenc-térnek gyermek-játszóhelylyé való berendezése. — Az uj dunai hidak épitésével kapcsolatos rendező-munkálatok költségei. — Szilágymegye körirata, a fennálló vámszerződések tárgyában. — A Magyar Leszámitoló- és Pénzváltó Bank kérvénye, a gabona-bérház ügyében hozott közgyülési határozat módositása iránt. — Fölebbezések. — Nyugdij ügyek.

SZINHÁZ, ZENE.

** **Lohengrin**. Az Opera szezonja szerencsésen kezdődött. Vasárnap megnyitó előadásul a *Lohengrin* került szinre és a nézőtér egészen megtelt, az összes jegyeket eladták. Ez a kassza szempontjából kétségkivül szerencsés kezdet. De müvészi szempontból viszont malum omennek tekinthető, hogy a zenekar mindjárt az első taktusnál disztonált. A remek nyitány rendkivül magas fekvésben, pianissimo kezdi meg a Grál-motivumot. A primhegedük ezeket a kezdő ütemeket olyan hamisan játszották, hogy fájt belé a fülünk. Voltak még egyéb kellemetlenségek is. Elza olaszul énekelt és Lohengrin szintén olaszul kivánt Elzától örökké tartó diskréciót. Az első felvonás gyönyörü kvintettje kissé ingadozott a vége felé és a második felvonásban a lovagok, akik a nászra induló Elzát üdvözlik, minden disciplina nélkül énekeltek. Visszaemlékeztünk a tekintélyben sulyos uj igazgató programmjára és élénken éreztük ama kijelentés igazságát, hogy egyelőre még nincsenek világhirü karmestereink. Jellemző az is az Opera konszolidált állapotjára nézve, hogy mindjárt az első előadáson vendégre, kisegitőre szorultak. Lohengrint *Dippel* András énekelte, aki megvált a bécsi operától és legutóbb Amerikában vendégszerepelt. *Dippel* András szép ember, de nem igazi hős tenőr. Bécsben ezzel tisztában voltak, mert az udvari operában másokat léptettek föl heroikus Wagneri szerepekben és Dippelt lirai tenoristának használták. Lirai tenoristának Dippel András nagyon jó lehet, mert hangja elég kellemes, előadása — bár nem éppen elragadó — megnyerő és énekében van sok izlés. Hős tenornak nem elég erős. Kiállása szép, játéka intelligens, éneke ügyesen leplezi a hiányokat, de nem győz meg arról, hogy kiváló, nem uralkodik rajtunk a hang-anyag fényével és az előadás drámaiságával. Mindig attól féltjük, hogy elfárad. Ez baj, mert az ember csak azokért remeg, akik gyöngék. Az igazi hős tenorok torkából gazdagon árad a hang, erejük játszani látszik a legnehezebb feladatokkal. diadalmasan mennek föl a magas regiszter csucsaira és egész egyéniségük olyan imponáló, hogy a közönséget hódolásra késztik. *Dippel* András első föllépését szimpatikusan fogadták, de sikere nem volt teljes, nem volt meggyőző. Azokban a jelenetekben tetszett legjobban, ahol a Grál lovagja lirailag ellágyul. Csak egy dologgal keltett egyhangu csodálatot: ezüstös páncéljával, remek-szép fegyverzetével. Az ensemble-ban változás nem történt. Együtt láttuk a drámai ének jeleseit: *Ney* Dávidot, *Vasquezt*, *Diósynét* és *Becket*, akik pihent erővel és ambicióval vettek részt az előadásban.

** **A Zeneakadémia megnyitó ünnepe.** Az Országos Zeneakadémiában vasárnap délelőtt ünnepies megnyitás volt. Tizenegy órakor a növendékek és a tanárok összegyültek az Akadémia disztermében és *Mihalovits* Ödön igazgató hosszabb beszédet mondott, melyben az Országos Zeneakadémia folytonos gyarapodására utalt. A növendékek száma az idén is tetemesen emelkedett, ami arra mutat, hogy az Akadémia mindig szélesebb körökben érvényesiti kulturális befolyását. *Mihalovits* Ödön szép és lendületes beszédét az egybegyült hallgatóság zajosan megéljenezte.

** **A Nemzeti Szinház premiérje.** A *Nemzeti Szinházban* szeptember 21-ikén, pénteken, lesz a bemutatója *Schönthan* és *Koppel-Ellfeld* verses vigjátékának, *Az aranyasszonynak*, amelyet *Makai* Emil dolgozott át. A darab a magyar átdolgozásban Erdély aranykorában játszik. A *Nemzeti Szinház* ugy diszletek, mint ruhák dolgában korhiven fogja a darabot bemutatni. *Az aranyasszony* szereposztása a következő:

Éva asszony — *Cs. Alszeghi* Irma, Péter — *Dezső*, lovag Znojemszky Loja — *Ujházi*, gróf Gerleváry Domokos — *Náday*, Borbála — *Vizváryné*, Ágnes — R. *Maróthy* Margit, Gyuszi — *Ligeti* Juliska, Balázs — *Hetényi*.

Az aranyasszony nyilvános főpróbája a sajtó képviselői számára csütörtök délelőtt lesz.

** **A megkorrigált Nóra.** A *Nemzeti Szinhánban* *Ibsen: Nórája* ezután nem fog annyi bajt okozni férjének, a szegény *Hilmer* urnak s ezenfelül annyi fejtörést a dramaturgoknak. A *Nóra*-irodalom is, amely annyit foglalkozott *Ibsen* drámájának a befejezésével, egyszerüen be lesz szüntetve. A *Nemzeti Szinház* igazgatósága minderről a következő hivatalos kommünikében értesit bennünket:

A *Nemzeti Szinház* igazgatósága a tavaszszal feleleventvén a *Nórát*, tudvalevőleg azzal a békéltető befejezéssel adta a hires norvég drámát, amelyet *Ibsen* a Nóra első személyesitőjének kedvéért irt s amelylyel a legtöbb német szinpad kisérletezett. A *Nemzeti Szinház* e kedvelt müsordarabja, a tavalyi érdekes kisérlet után, *ezentul állandóan a régi befejezéssel kerül szinre*, hiven a költő első intenciójához.

Ezt a hivatalos kommünikét csak egy dologban kell korrigálnunk. Abban, hogy a ‚költő intenciójának' **ez a befejezés nem igen felelt meg.** Mikor *Nórát* ama német szinésznő kedvéért kikorrigálta, kifejezetten megirta azt is, hogy nem hiszi, hogy ez a befejezés szinpadi hatás dolgában megállja a helyet, de hát megtette a változtatást a német müvésznő kedvéért. *Márkus* Emilia asszony egyébiránt e hónap 19-ikén fogja ebben az évadban először játszani.

** **Vendégszereplés.** *Porzsoltné Lukács* Juliska, a Népszinház drámai müvésznője e héten Nagy-Enyeden fog fellépni a *Fedora, Kaméliás hölgy* és a *Magdolna* fő női szerepében.

** **Hirek a Magyar Szinházból.** A *Magyar Szinház* most *Sziklai* Kornélnak *Koldus és királyfi* cimü operettjére kerül. A koldusfiu szerepét *Ledofsky* Gizellának, a királyfit a *Magyar Szinház* e darabra szerződtetett vendégének: *Feledi* Boriskának osztották ki. A darab szerzője maga az egyik komikus főszerepet fogja játszani. A *Magyar Szinház* két uj eredeti darabot fogadott el előadásra. Az egyik *Bródy* Sándor és *Rákosi* Viktor *Hollós Mátyás* cimü, egész estét betöltő történeti szinjátéka, a másik pedig *Heltai* Jenő *Szózat* cimü alkalmi darabja. *Bródy* és *Rákosi* darabját a szinház a kolozsvári Mátyás-szobor leleplezésekor rendezendő országos ünnepségek idejében hozza szinre, *Heltai* Jenő darabját pedig *Vörösmarty* Mihály születésnapjának századik évfordulóján fogják előadni. *Komáromi* Mariska, aki október elsején megválik a *Magyar Szinháztól*, szeptember 23-ikán két legjobb szerepében bucsuzik el ennek a szinháznak a közönségétől. A kitünő müvésznő 21-én *Rákosi* Jenő rég nem adott operettjében: *A bolondban*, és vasárnap, szeptember 23-án *A Gésák* Mimózájában vesz bucsut.

** **Az első Ortrud.** A *Lohengrin* weimari ötvenéves jubileuma alkalmából megemlékeztünk róla, hogy Elza első személyesitője még él s nagyon előkelő uri asszony *Weimarban*. Német ujságok most azt irják, hogy a *Wagner*-dalmü Ortrudjának első személyesitője is életben van még. *Gindle-Pauch* asszony a neve, hetvenkilenc esztendős s egy *zürichi* — sinylők házának a lakója.

** **Perosi uj zenemüve.** Lorenzo *Perosi*, az ismert pap-zeneszerző, olasz ujságok szerint uj zenemüvet irt, amelynek cime: *Himnusz a Megváltóhoz*. A zenemü szövegét XIII. Leo pápa irta. A mü december huszonnegyedikén a római Szent Péter-templomban kerül először nyilvánosságra.

** **Duse Eleonora Berlinben.** *Duse* Eleonóra ezidő szerint a *berlini* Lessing-Theaterben vendégszerepel. A nagy olasz tragika hétfőn *D'Annunzionak* egy uj darabjában: *Tavaszreggeli álom* (Sogoo d'un mattino primavera) fog fellépni, amely fellépéséhez az az érdekesség füződik, hogy először fogja külföldi közönség előtt a megörülést megjátszani.

** **Német darab Párisban.** A *párisi Figaro* irja, hogy *Dreyer* Miksának *A segédtanár* cimü darabja, *Elimboroury* Róbert fordításában szinre fog kerülni az *Antoine*-szinházban.

** **A budai karszemélyzet javára.** A *Fővárosi Nyári Szinház* az évad végével előadást rendez karszemélyzete javára. Az előadás e hónap 28-ikán lesz és a *Hoffmann meséi* fog szinre kerülni a *Népszinház* kitünő müvésznőjével, *Hegyi* Arankával a fő női szerepében. Az, hogy *Hegyi* Aranka játszsza ezt a legjobb alkotását s hogy az előadás jövedelme a karszemélyzetnek jut, bizonyára zsufolt házat fog csinálni a budai szinkörben.

** **A Liszt Ferenc** zenemüvészkör választmánya Szentirmay Elemér elnöklésével e hó 12-én ülést tarthtt. *Szentirmay* lendületes megnyitója s az uj választmányi tagok üdvözlése után *Antolik* titkár bejelentette, hogy a közoktatási miniszter a választmánynak a király-díjak opera pályázatára vonatkozó felterjesztését jóváhagyta. Ennek folytán a pályázatot — egy egész estét betöltő magyar tárgyu operára — legközelebb kiirják. *Mészáros* Imre igazgató a pénztáros adatai nyomán a kör anyagi helyzetéről számolt be, végül az igazgatót felkérték, hogy a beköszöntő évadra tervezetet dolgozzon ki.

** **Bizet szobra.** A párisi *Opera-Comique* előcsarnokában a napokban szobrot állitottak *Bizetnek*, a *Carmen* szerzőjének. A szobrot minden ünnepiesség nélkül helyeztók el.

** **A Városligeti Szinkörben** holnap, hétfőn *A keringőkirály* cimü énekes bohózat kerül szinre, harmadszor. Kedden este ugyanezt adják.

** **A filharmóniai társaság** az idén is 10 filharmóniai hangversenyt rendez a Vigadó nagytermében a következő napokon: november 7. és 21, december 5. és 19., január 16. és 30., február 13., március 16. és 20., április 3. Bérelni lehet mind a 10 hangversenyre holnaptól fogva Méry B. zenemükereskedésében, Andrássy-ut 12.

** **Szinházi előadás a Yildiz-Kioszkban.** *Konstantinápolyban* ez időszerint egy francia operett-társulat játszik nagy sikerrel. A társulat hire a szultán háremébe is behatolhatott, mert az aranyszarv ura — nyilván szépséges hurijai könyörgésére, — meghivta a társulatot, hogy egy előadást rendezzenek a Yildiz-Kioszkban háremhölgyei számára. A társulat erre az estére háromezer frankot kap.

** **Lichtenstein Dóra hangversenye a Telefon Hirmondóban.** Lichtenstein Dóra kiváló dalénekesnőnk, akit koncertekről előnyösen ismer fővárosunk közönsége is, most Németországba készül nagyobb hangversenyturnéra. Mielőtt azonban eltávozna körünkből, a *Telefon Hirmondóban* rendez egy hangversenyt, melynek számai közé felvette nagyobbrészt mindazokat a dalokat, amelyekkel külföldön óhajt dicsőséget szerezni a magyar névnek. Lichtenstein Dóra a hangversenyén a következő dalokat fogja énekelni: Scarlatti: *Arietta*, Beethoven: *Lied aus der Fremde*, Schubert: *Die Post*, Schumann: *An meinem Herzen*, Brahms: *Wiegenlied*, Grieg: *Die Prinzessin*, Stephen Heller: *Der Kuss*, Hubay: *Rózsabokor*..., Tarnay: *Romáac*, Lichtenstein: *Abschied*, *Ach welche Wonne*, Malcohn Lawson: *Turn ye tome* (régi angol dal), Godard: *Berceuse* (Yocelyn operából) és Fauré: *Le Papillon et la Fleur*. A hangverseny fél 9 órakor kezdődik, s annak végeztével a legujabb hireket és táviratokat olvastatja fel a beszélő ujság szerkesztősége, majd még 11 óráig felváltva katona és cigányzene lesz hallható a Hirmondó kagylóin keresztül.

MÜVÉSZET.

□ **Látogatás Böhm Pálnál.** Egyik munkatársunk felkereste a napokban *Böhm* Pált müncheni mütermében s a következőket irja nekünk látogatásáról:

Az öreg *Böhm* Pálról, az egykor hires müvészről vajmi ritkán érkezik hir haza, Budapestre. Pedig ő egyike ama kevés magyar festőművésznek, akik bár külföldön élnek, mégis tősgyökeres magyarok maradnak.

Böhm Pál már harmincegy év óta él távol hazájától, de azért magyar ő szivvel-lélekkel. Az Arco-Strassén levő mütermében nagyon szivesen fogadott és midőn hallotta, hogy magyar ember áll előtte, rögtön magyarul kezdett beszélni. Hamisitatlan bihari hanglejtéssel ejti a nagyváradvidéki tájszólást. Az immár hatvanegy éves festőművésznek itt jól megy a dolga. Ami képet fest, azt könnyen eladja. Csak a csuzzal van sok baja, amely tavaly három hónapig kötötte ágyhoz.

— Mikor volt utoljára otthon — kérdeztem.

— 1875-ben. Sajnos, öreg vagyok és vén is nem mint Jókai. Nem tudok oly könnyen utazni, de ha lehet, a jövő évben mégis elmegyek és...

— És otthon marad?

— Oh dehogy! Én még tudok és fogok dolgozni, de itt Münchenben, mert otthon nem szeretik az idegenből hazavetődő magyar müvészeket. Egy barátom mondta: „Mi szeretjük müvész honfitársainkat, ha távol vannak tőlünk, de ha hazajönnek, marjuk őket." Én pedig inkább akarom, hogy kollégáim szeressenek.

— Vannak-e nagyobb tervei a jövőre nézve?

— Terveim vannak, de nem nagyok. Csendesen dolgozni, nyugodtan élni, mert különben a fübe harapok. Nézze ezt a képet: egy Medea lesz belőle. Emitt egy kun-szent-miklósi szélmalmos táj. A vázlatokat hozzá még 1875-ben festettem ott helyben...

Elbeszélgettünk mintegy másfél óra hosszat. Végre szivesen bucsut mondott:

— Viszontlátásra a jövő évben. Hazaviszek néhány képet, remélem, kiállitják... *(s. gy.)*

□ **Magyarische Ornamentik.** Ily cim alatt jelenik meg a Hierseman lipcsei cég kiadásában *Huszka* Józsefnek az a nagy müve, amelyet tavaly husz évi kutatás eredményeként kiadott. A nagyszabásu munka a magyar népies ornamentum keleti eredetét vitatja s e részben a legnagyobb és leggondosabban összeállitott mü, amely e tárgyról megjelent. Huszka könyvét dr. *Semayer* Villibald forditotta németre.

Nyilttér.

Egyévi önkéntesek

Egyenruhákat és felszereléseket legelegánsabban és olcsóbban mint bárhol beszerezhetik

TILLER MÓR és TÁRSA

cs. és kir. udvari szállitóknál

Budapesten, IV. Központi városház.

—⁂— Arjegyzéket kivánatra a cég ingyen küld. —⁂—

Somatose

(oldódó húsfehérnye)

orvosi szaktekintélyek véleménye szerint a **„tápkészitmények ideálja"** betegeknek és gyengéknek.

Idegeket és izmokat erősiti.

Gyógyszertárakban és gyógyanyag-kereskedésekben.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

SPORT.

*** **A Budapesti Torna Club** ma délután 3 órakor tartotta a Budapesti Torna és Sportegyletek versenypályán kerékpár és athletikai versenyeit, melynek eredménye a következő:

I. *Sikfutás* 100 yard, első Lucius Károly B. T. C. 10²/₅ mp.; második Gruber Gyula Sz. S. E.; harmadik Helmich Miksa O. T. E. II. *Kerékpár-térelőnyverseny*, 2000 méter, első Dreilinger Nándor, K. K. E. 20 m. előny, második Herczegh Béla M. U. E. 40 m. előny, harmadik Pécsy István F. K. E. 60 m. előny. III. *Magyarország bajnoksága magasugrásra.* Első Gönczy Lajos B. E. A. C. 169 cm., második Sajó Béla B. T. E. harmadik Strausz Gyula B. E. A. C. IV. *Kerékpár-főverseny.* 10.000 méter. Első Greiner Frigyes F. K. E. 2 körrel nyerve. Második Herczegh Béla M. U. E. Harmadik Löwy Artur F. K. E. V. *Távol-ugrás.* Első Schuberth Ernő M. U. E. 6·40 cm. Második Dános Árpád O. T. E. Harmadik Strausz Gyula B. E. A. C. Negyedik Varga Pál B. E. A. C. VII. *Nyeretlenek kerékpár-versenye.* 1000 méter. Első Szilágyi Hugó B. A. C. Második Nagy Sándor F. K. E. Harmadik Schitl Gusztáv C. K. E. VIII. *Sikfutás.* 1 angol mérföld. Első Gorka Ágoston M. U. E. Második Grüvald Pál M. U. E. Harmadik Janusek Antal M. U. E. VI. *Magyarország bajnoksága.* 200 méter sikfutásra. Első Helmich Miksa O. T. E. 23 p. ¹/₅ mp., második Lucius Károly B. T. C., harmadik Kornay Árpád M. U. E. IX. *Magyarország bajnoksága diskoszvetésre* első Czettier Rezső M. U. E. 33 m. 10 c., második Coray Arthur B. T. C., harmadik Ruda Győző III. ker. V. E. X. *Sikfutás-térelőnyverseny ¹/₄ angol mérföldre* első Vajda Károly B. A. C. 54¹/₅ mp., második Lajos Dezső B. A. C. XI. *Tandem-térelőnyverseny 2000 m.* 100 pár. Pécsy István — Frisch Márton F. K. tagja, második pár Löwy Arthur — Mohay József a F. K. E. tagjai, harmadik pár Autal Rezső — Greine Frigyes F. K. E. tagjai. A versenyeket nagyszámu közönség nézte végig.

*** **Xamete.** A hires Talpra Magyar csikó *Xamete*ről, mely a német tenyésztést boldogitja, ugy volt, hogy eljön Budapestre a földmivelési minisztérium dijáért. Xametet, mint most a *Magyar Turf*ban olvassuk, gazdája jövőre is trainingben akarja tartani és igy nem küldi el az eladó jellegü versenyre.

*** **Bécsi lóversenyek.** Szokatlanul nagy érdeklődés közt, sok ezer ember jelenlétében dőlt ma el, mint bécsi tudósitónk jelenti, a Jubileum-dij, melynek érdekességét fokozta, hogy a német *Altgold* is résztvett a küzdelemben. A német ellen hét magyar ló állott ki s győztes lett igen szép verseny után a favorit *Attila*, gróf Festetich Tasziló lova, mig *Altgold* második lett *Sobri* előtt. Az első három helyezett tehát éppen abban a sorrendben érkezett be, ahogyan mi megtipeltük. A verseny után nagy ovációkban részesitették a győztest és jockeyját, a németországi Warmét. Ma megint a meglepetések napja volt, mert *Trifelan*, *Miss Duncan* és *Ida* mint nagy outsiderek győztek. A részletes eredmények a következők:

I. **Háromévesek gátversenye.** Dij 1800 korona. Távolság 2400 méter. Mautner V. **Trifelan**ja (Buckenham) első, herceg Auersberg F. Baltavárja (Villianson) második, Mr. White Alberich II.-je (Hesp) harmadik, azuátn Tippu Tipp, Különc, Orkán, Cocker. Itélet: Küzdelem után nyakhoszszal nyerve, négy hoszszal harmadik. Totalizatőr: 10 : 145. Helyrefogadások: I. 50 : 77, II. 50 : 60 III: 50 : 57.

II. **Kétévesek eladóversenye.** Dij 2000 korona. Távolság 1000 méter. Péchy A. **Sporting Lady**ja (Poole) első, Egyedi L. Strohfeuerje (Morgan) második, Sényi S. Satanellája (Ibbet) harmadik. Azután: Cartell, Florence, Gracilis, Hippokrates. Itélet: Küzdelem után fejhoszszal nyerve, ötnegyed hoszszal harmadik. Totalizatőr 10 : 63. Helyrefogadások: I. 50 : 98, II. 50 : 72 III. 50 : 118. Győztesre nem volt ajánlat.

III. **Zár handikap.** Dij: 2000 korona. Távolság: 1600 méter. Gróf Wimpfen Sz. **Miss Duncan**ja (Wilton) első, Stemberg A. Áldomásja (Backer) második, Mr. G. Word Beauharnaisja (Black) harmadik. Azután Artatlan, Pavolin, Hardly. Itélet: Négy hoszszal nyerve, holtversenyben második. Totalizatőr: 10 : 101. Helyrefogadások: I. 50 : 134. II. 50 : 146 (Aldomás), III. 50 : 90 (Beauharnais.)

IV. **Jubileum-dij.** Dij 40,000 korona. Távolság 2400 méter. Gróf Festetich T. **Attila**ja (Warne) első, Naumann B. Altgoldja (Ibbet) második, Szemere M. Sobrija (Cleminson) harmadik, azután Kartal, Iro, Leader, Sternbusk, Topromene. Itélet: könnyen egy hoszszal nyerve, egy hoszszal harmadik. Totalizatőr: 10 : 23. Helyrefogadások: I. 50 : 63. II. 50 : 77. III. 50 : 80.

V. **Eladóverseny.** Dij 2000 korona. Távolság 1000 méter. Mauthner V. **Ida**ja (Southey) első. Báró Springer G. Ordurja (Black) második. Baltazzi A. Malmaisonja (Morgan) harmadik. Azután: Régent, Illusion, Fragile. Itélet: Biztosan egy hoszszal nyerve, fejhoszszal harmadik. Tolizatőr: 10 : 94. Helyrefogadások: I. 50 : 139. II. 50 : 84. A győztest 2500 koronáért visszavásárolták.

VI. **Akadályverseny.** Dij 3000 korona. Távolság 4800 méter. Capt. Jones **Banda**ja (Slinn) első. Mauthner V. Tartuffeje (Bukenham) második. Jankovich Gy. Mari Agnese (Wheeler) harmadik. Itélet: Igen könnyen egy hoszszal nyerve, rossz harmadik. Totalizatőr: 10 : 23.

VII. **Beaten-handicap.** Dij 2000 korona, távolság 1000 méter. Egyedi A. **Tacskó**ja (Prudames) első, Szászbereki ménes Philosophja (Slack) második. Féltoronyi ménes Paroleja (Iblett) harmadik. Mr. Wood Moderneje (Segrott) negyedik. Azután Saffi, Socius, Durch die Lappen, Liszt Ferenc, Harpagon, Philharmoniker. Itélet: Könnyen fejhoszszal nyerve, egy hoszszal harmadik. Totalizatőr 10 : 40. Helyrefogadások I. 50 : 100, II. 50 : 330, III. 50 : 218.

TÁVIRATOK.

Belgrád, szeptember 16. A *Male Novine* az előbbi kormány félhivatalos közlönye beszüntette megjelenését.

München, szeptember 16. *Henrik* hesseni herceg ma délelőtt meghalt.

Madrid, szeptember 16. A minisztertanács elhatározta, hogy helyreállitja az alkotmány által biztositott szabadságokat.

Galveston, szeptember 16. A romok eltisztitásán serényen dolgoznak. Az üzlet tevékenységét ujból megkezdték.

A khinai háboru.

Washington, szeptember 16. Jó forrásból eredő hir szerint az Egyesült Államok válasza a Peking kiüritése tárgyában tett orosz javaslatára nem jelenti ki azt, hogy az amerikai csapatok Oroszország visszavonulása után azonnal kiüritik a várost. A helyzet megitélését a külügyi hivatal egyszerüen Chaffera ruházza át, aki a többi parancsnokkal megbeszélné a visszavonulás részleteit. (Reuter.)

London, szeptember 16. A Reuter-ügynökség jelenti Pekingből e hó 11-éről: 1500 főnyi német csapat egy tábori üteggel Höpfner tábornok vezetése alatt tegnap déli irányban vonult. Az expedició céljáról semmit sem közölnek. Hire jár azonban, hogy a Paoting vasut mellett fekvő Siangsiangról van szó, ahol állitólag sok boxer gyült egybe. Lenevics tábornok közölte, hogy rendeletet kapott az orosz csapatok egy részének Pekingből való visszavonására.

Pétervár, szeptember 16. A Rossija cimü lapnak jelentik Port-Arthurból, hogy ott e hó 14-én a *Moszkva* hajón megérkezett *Jayme* bourbon herceg, hogy Alekszejev altengernagy törzskarához csatlakozzék.

A haldokló Transvaal.

Lisszabon, szeptember 16. A portugál kormány *Mosambique* kormányzójához táviratot intézett, amelylyel megengedi, hogy *Krüger* elnök Lourenco-Marquezból Európába utazzék. A kormányzónak azonban meg kell győződnie arról, hogy *Krüger* betartja ezt az utitervet és meg kell tennie minden óvintézkedést, hogy Krüger hajóraszállásáig biztositva legyen biztonsága és hogy tisztelettel bánjanak vele.

Blomfontein, szeptember 16. Mackdonald e hó 13-án Vynburg és a Wett folyó közt elfogott egy 7—800 főből álló boer sereget három ágyuval; zsákmányul ejtett 32 kocsit, 270 igásmarhát, 65.000 töltényt és nagymennyiségü készletet. A boerok három más kocsit felgyujtottak, hogy megakadályozzák elvételüket. (*Reuter.*)

Pretória, szeptember 16. A németalföldi vasutat a katonai hatóságok hivatalosan átvették. (*Reuter.*)

Ladybank (Skócia), szeptember 15. A liberális egyesületben *Asquith*, a liberális párt vezérei többségének nevében beszélt és kijelentette, hogy a délafrikai köztársaságok annexiója visszavonhatatlan. Véglegesen be kell és be fogják kebelezni a birodalomba. A háboru felnyitotta Anglia szemeit arra nézve, hogy mily veszedelemben volt, hogy Dél-Afrikát elveszsze.

Sonnino cikke.

Róma, szeptember 16. A *Nuova Antológia Sonnino* cikkét közli *Quid agendum?* cimmel, melyben a kormánynak azt tanácsolja, hogy az ország érdekében készitsen elő *istenbékét* a parlamenti pártok és csoportok közt, hogy a közigazgatási, szociális és pénzügyi reformokat tanulmányozzák és végrehajtsák. A monarchikus képviseleti kormány helyzetét Olaszországban megbeszélve *Sonnino* azt mondja: A nagy alkotmányos pátnak a szélső pártok erőfeszitéseivel és a Vatikán engesztelhetetlen politikai ellenségeskedésével szemben nem szabad feloszlania két különbözőleg szervezett részre, melyek egymást felváltják a hatalmon, mert a két csoport mindegyike áldozatul esnék a legközelebb álló szélső pártnak, vagyis a baloldal a felforgatóknak, a jobboldal a klerikálisoknak. Végül Sonnino felhivja a parlamentet, hogy e reformokra törekedjék, a helyett, hogy miniszteriumokat buktat és ismét fölemel.

Nagy bánya-sztrájk.

New York, szeptember 16. Az antracit szénterületen a nagy sztrájk tegnap megkezdődött. A sztrájkolók számát csak holnap lehet megállapitani. A bányákat szeges dróttal kerítették körül és a bányatulajdonosok detektiveket állitottak fel.

Közgazdasági távirat.

New York, szeptember 16. Az aranykivitel a mult héten 33.914 dollár, az ezüstkivitel 869.115 dollár volt.

KÖZGAZDASÁG.

A jegybank uj fiókjai. Hétfőn, e hó 17-ikén az Osztrák-Magyar Banknak hat uj fiókintézete kezdi meg működését, nevezetesen Aussigban, Pardubitzban, Kaposvárott, Kecskeméten, Szombathelyen és Ujvidéken. E naptól kezdve a leitmeritzi bank mellékhelye az aussigi fiókintézethez, a chrudini és hohenmauthi mellékhelyek a pardubitzi fiókintézethez, a ceglédi és kalocsai mellékhelyek a kecskeméti fiókintézethez és az óbecsei mellékhely az ujvidéki fiókintézethez tartoznak.

A kereskedelmi és iparkamarai választások. A kereskedelmi és iparkamarai titkárok szeptember 28-án értekezletet tartanak, amelyen a kamarai választások reformjáról tanácskoznak. Az értekezletet *Szterényi* József miniszteri tanácsos vezeti.

A csemegekereskedők kérelme. A napokban a csemegekereskedőknek egy három tagu küldöttsége járt *Rudnay* Béla főkapitánynál s elpanaszolták, hogy a csemegekereskedőkkel szemben a vasárnapi munkaszünet végrehajtása tárgyában kiadott rendelet határozatait az egyes kapitányságok egymással ellentétesen alkalmazzák. Némely kerület ugyanis az árusitást egész napon át megengedettnek tartja, mig más kerület ezt kihágásnak minősitve bünteti. A *főkapitány* tudatta velük, hogy már intézkedett oly irányban, hogy valamennyi kerületi kapitányság egyöntetüen járjon el a szóban forgó ügyben.

Vetőmagvak. (*Mauthner* Ödön tudósitása.) *Vörös lóhere.* Minthogy most már megbizható adatok érkeznek be az uj termésről, lehet már tájékozódni az iránt, hogy a belföldi termés nagyjában és egészében sokkalta gyengébb mennyiség tekintetében, mint volt a mult évben. A folytonosan emelkedő amerikai jegyzések beigazolják, hogy a tengerentulról kezdetben jött amerikai jegyzéseknek alapjuk és a szilárd irányzatnak oka volt. A legutóbbi napok tetemes áremelkedése pedig azt mutatja, hogy olyan árfolyamokkal kell majd számolnunk, amiőket már régen nem tapasztaltunk. Amerikai lóheremagnak ára napról-napra olyképp emelkedik, hogy jelenleg amerikai lóheremagért Budapesten 73—75 forintos ár vehető számitásba. Külföldi importeurök tudvalevőleg magyar termésü lóheréért jóval magasabb árakat fizetnek, mint az amerikaiért és igy ma honi termésü lóheréért körülbelül 80—82 forintos ár kalkulálható. Ilyen helyzetnél az európai piacnak hangulata továbbra is igen szilárdan maradt annál is inkább, mert Olaszországból és Oroszországból ujabban is kedvezőtlen hirek érkeztek a termésről. Termelőink az eladásba még nem akarnak belemenni és habár Erdélyben a spekuláció részéről 72—76 frtos árak ajánltatnak, még is csak kisebb kötések létesülhettek. *Lucerna.* Franciaországból emelkedő árakat jelentenek. Magyar áru ez idő szerint még kisebb tételekben kerül a piacra és minőséghez képest 47—48 forintnyi árak adatnak meg érette. *Baltacím* termése ugy minőség, mint mennyiség tekintetében, mint hirlik, nem sikerült, ajánlatok hiányában csöndes az ebbeli üzlet. *Szőszös bükköny* a külföld részéről is keresletre talál. *Őszi borsó* és *őszi bükköny*re nézve továbbat is tetemes forgalomról számolhatunk be. A Mauthner Ödön cég e lap gazdaelőfizetőit kivánatra akár levélben, akár sürgönyileg teljesen költségmentesen értesiti az összes magtéléknek napi árairól.

Napirend.

Naptár. Hétfő, szeptember 17. — Római katolikus: Lambert. — Protestáns: Lambert. — Görög-orosz: (szeptember 4.) Babilasz. — Zsidó: Elul 23. — Nap kél 5 óra 25 perckor. — Nyugszik 5 óra 51 perckor. — A hold kél este 11 óra 59 perckor. — Nyugszik 2 óra 26 perckor délután.

A pénzügyminiszter fogad délután 4 órakor.

Az osztálysorsjáték húzása délelőtt 9 órakor az osztálysorsjáték húzási termében az Eskü-téren.

Nemzeti Muzeum. Természetrajzi-tár délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg.

Magyar Kereskedelmi Muzeum a városligeti iparcsarnokban nyitva délelőtt 9 órától 2-ig.

Teknológiai Iparmuzeum nyitva délelőtt 9 órától 12-ig és délután 3—5-ig.

Iparművészeti muzeum zárva.

Szabadalmi levéltár (Erzsébet-körut 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyüjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10—1-ig.

Egyetemi könyvtár zárva.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.

Közlekedési muzeum a Városligetben, nyitva délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5-ig.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-ut 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-ut 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállitása, (a Keleti mintatár és kereskedelemtörténeti gyüjtemény, továbbá a házi-ipari kiállitás, melyben az üzletvezetőség árusitásokat is eszközöl) a városligeti iparcsarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körut 32. szám alatt.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Hétfő, 1900. szeptember hó 17-én.
Zárva.

NEMZETI SZINHÁZ.
Hétfő, 1900. szeptember hó 17-én.
Otthon.
Dráma 4 felvonásban. Irta Sudermann Hermann.
Személyek:

Schwartze	Szacsvay	Auguszta	Lendvayné
Magda	Márkus	Franziska	Rákosi Sz.
Mariska	Nagy I.	Wendlovszky	Náday B.

Kezdete 7 órakor.

VIGSZINHÁZ.
Hétfő, 1900. szeptember hó 17-én.
Fernand házasodik.
Bohózat 3 felvonásban. Irta Feydeau. Forditotta: Fái J. Béla.
Személyek:

Duverger	Hunyadi	Miss Betting	Rostagni
Viviane leánya	B. Lenkei	Lentery	Kassai
Bois d'Enghien	Tapolcai	Bouzin	Balassa
De Fontanet	Szerémy	Chanplain	Kovács
De Chennev.	Gyöngyi	Chanplain	Mátrainé
Irrigua,	Gál	Pruneau neje	Makróciné
Lucette Gant.	Szerémy	Antoinette	Bálint R.
Marcelline	Varsányi	Pomerol	Keresztúri
Nini Galant	Berzétei	Házmester	Kazalicky

Kezdete 7½ órakor.

NÉPSZINHÁZ.
Hétfő, 1900. szeptember hó 17-én.
Blaha Luiza asszóny mint vendég.
A piros bugyelláris.
Eredeti népszinmű dalokkal 3 felvonásban.
Irta Csepreghy Ferenc.
Személyek:

Török Mihály	Szirmai	Hájas, ispán	Horváth
Zsófi felesége	Blaha	Kósza Gyurka	Raskó
Julis asszony	Izsóné	Misi postás	Ujvári
Menci	Gazsi	1-ső kisbiró	Delli
Huszárkapitány	Tollagi	2-ik »	Lejtényi
Csillag Pál	Kiss	Öregbéres	Hillei
Peták	Szabó	Jóska, kocsis	Kovács
Boros	Marton	Egy legény	Pécsi
Pennás, jegyző	Kovács	Egy leány	Gyöngyösi

Kezdete 7 orakor.

MAGYAR SZINHÁZ.
Hétfő, 1900. szeptember hó 17-én.
New-York szépe.
Operette 2 felvonásban, 6 képben. Irta Hugh Morton. Forditotta Salgó Ernő és Makai Emil. Zenéjét szerzette Gustave Kerker.
Személyek:

Bronson	Sziklai	Cora	Margó
Harry	Ráthonyi	Kenneth	Giréth
Kurt	Boross	Blinky	Vidor
Snifkins	Mátrai	Fifi	Ledofsky
Twiddles	Beöthy	Gray	Radványi

Kezdete 7½ órakor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Szinház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

URÁNIA SZINHAZ
Hétfő, 1900. szeptember hó 17-én.
Páris 1900-ban.
Irta Salamon Ödön.
Kezdete 7½ órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ.
(Budán, a Krisztinavárosban.)
Hétfő, 1900. szeptember hó 17-én.
A kaméliás hölgy.
Dráma 5 felvonásban. Irta: Ifj. Dumas Sándor, forditotta Szemere Attila.
Kezdete 7 órakor.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.
Hétfő, 1900. szeptember hó 17-én.
A keringő király.
Énekes bohózat 4 felvonásban. Irta Costa és Manstadt A. Forditotta Komor Gyula.
Kezdete 7 órakor.

KÁVÉ TEA
Első budapesti kávémagazin
KÁVÉ
elvámolva és bérmentve postán utánvéttel
4½ kg. Portorico kávé 6 frt 50
4½ „ Cuba kávé ... 7 frt —
4½ „ Mocca kávé ... 7 frt —
4½ „ Gyöngy kávé 7 frt 50
4½ „ Jáva kávé ... 7 frt 50
¼ „ Császz. kev. tea 1 frt 50
BELÁK ISTVÁN
BUDAPEST,
VII., Rottenbiller-utca 4.
TEA KÁVÉ

Köznép-osztály
Felöltő ... ... 4 frt
Ferenc József-kabát 4 frt
Jaquet — — — — 3 frt
Frack — — — — 5 frt
Nadrág — — — — 2.50.
Rothberger Jakab,
Kristóf-tér 2. I-ső emelet.

Bakody Kálmán ur felszólittatik, hogy f. hó 25-ig nálam jelentkezzék, hogy 150 frtnyi tartozásomat néki váltóm ellenében visszafizethessem. Cim a kiadóban. 7231

Arany- és ezüst eladás. Alkalmi nászajándékok, 13 latos ezüst evőkészletek 12 személyre 140 frt, 6 személyre 65 frttól kezdve és följebb. Mindennemű finom ezüsttárgyak barok és francia stilusban. Nagy raktár arany férfi-láncokból, masszív aranygyürük 6 frt 40 kr., arany férfi órák 12 frt, arany női órák 9 frttól kezdve, 12 darab masszív evőeszköz 6 frt 50 kr. Veszünk zálogházi cédulákat. Képes árjegyzéket bérmentve és ingyen. Grünberg Ármin Béla örökösei Budapesten, Városház-tér 9., I. em. 23., uj szám Váci-utca 30.

Alegjobb szivarka hüvelyeket árusitja az Uránia szivarkahüvely bizományi raktár Budapesten, Kertész-utca 35. Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Nagy vagyont, óriási jövedelmet szerezhet az ország bármely helyén, ugy falun, mint városban lakó férfi vagy nő, könnyü otthoni munkával, ha a „Kereskedelmi Vegyészet" cimü könyv most megjelent, kétszeresen bővitett harmadik kiadását megrendeli, mert e könyvből ugy férfi, nő mint gyermek 540 különféle foglalkozást tanul meg, melylyel előképzettség és tőkebefektetés nélkül naponta 20—30 koronát, évente 5—6000 koronát csekély fáradsággal, otthoni munkával megkereshet. A kinek biztos, jó keresete nincs, vagy foglalkozás nélkül van, ki családját hasznosan akarja foglalkoztatni, rendelje meg bizalommal a „Kereskedelmi Vegyészetet". Ezen vagyont érő könyvet az első kiadás 6 korona bolti ára helyett 2 korona 50 fillér kedvezményes árért rendelheti meg mindenki a „Kereskedelmi Vegyészet" könyvkiadó-vállalatánál Ujpest, Lőrinc-utca 24. Ugyanitt csekély havi részletfizetésre mindennemü könyvek megrendelhetők. Könyvárjegyzék ingyen és bérmentve.

Zongora
hangolását kiváló szakmunkások által végezteti
2 frtért
Sternberg Ármin és Testvére
cs. és kir. udv. hangszergyár
zongora-osztálya
Kossuth Lajos-utca 22.
Károly-körut sarok. Zenepalota.
Ugyanott hirneves gyártmányu zongorák és pianinók kedvező fizetési feltételek mellett is kaphatók.

FOLIES CAPRICE.
9 órakor Ma uj müsor. 9 órakor
Eine grosse Kinderei.
Bohózat
10 órakor 10 órakor
Báró és bojár.
Bohóság.
11 órakor 11 órakor
Hotel Narrenhaus.
Bohózat. Irta: LEITNER H.

EDEN Szinház
Vendégszerep összjáték fantasztikus látványosságok vállalata Somossy mulatóban.
vasárnap 2 nagy előadás
½4 órakor. délután mérsékelt belépődij. A délutáni előadás a családok és a környéken lakó közönség figyelmébe ajánltatik. 8 órakor.
Az élő Metomorfozis Signorina Bertoletti eredeti mutatványa. = Monsieur Rochester az orvosi rejtély.
A misztikus törpék Opera comica Troubadour, Cavalleria Rusticana stb. Satanella Kama Soutsa csodái, hölgyek és urak eltüntetése a nézőkörből. A rideg műterem, Americain Bioscop uj mutatványai, óriási előképek tára, fontaines lumineuses stb. stb.

Ápold szépségedet és ifjuságodat!
CZERNY-féle
OSAN
Egy fog- vagy szájtisztitószer sem volt még képes oly gyorsan a legszélesebb körök pártfogását megnyerni, mint Osan. Ezen kipróbált präparatum hatása antiseptikus, konzerváló, tisztitó, kellemes és sajátságos összetételeinél fogva minden tekintetben jóval felülmulja az eddig ismert fogszereket. Osan épségben, szépségben és fájdalommentesen tartja meg a fogakat a legmagasabb életkorig. Osan hatóságilag és számos orvosi bizonyitványnyal lett véleményezve. — Arak: Osan-szajvizeszencia üvegben 1.76 kor. Osan-forpor szelencékben à 84 fill. Osan-fogkefék à 60 fillér.
CZERNY-féle
Tanningene
a legjobb, kipróbáltan ártalmatlan
hajfestőszer
haj- és szakál-, valamint szemöldökfestésre, melyek a legegyszerübb módon, már egyszeri használatnál is egész biztosan visszanyerik azon kifogástalan, fényes szőke, barna vagy fekete természetes szint, mely sem szappannal való mosásnál, sem a gőzfürdőben meg nem fakul. Ára 5 korona.
CZERNY-féle eredeti
Orientalische Rosenmilch.
(Keleti rózsatej)
a legjobb szer a szépség megtartására és üde arcbőrt szerez, mely semmi más hasonló ártalmatlan szer által el nem érhető; kitünő hatásu pörsenések és a bőrnek bárminemü tisztátalansága ellen, megszünteti a sárga vagy barna arcszint
ára 2 korona,
hozzá Balsamin-szappan 60 fill.
FRITSCH-féle valódi hires
Sonnenblumenoehl-seife ára 70—100 fill.
ANTON J. CZERNY Bécs,
XVIII. Carl Ludwigstrasse 6.
Budapesti főraktár: Török József gyógyszerésznél Király-utca 12. és Andrássy-ut 29., továbbá Egger-féle Nádor gyógyszertárban VI., Váci-körut 17. Neruda Nándor IV., Kossuth Lajos-utca. Lux Mihály IV., Muzeum-körut 5. Molnár és Mose IV., Koronaherceg-utca. Heckl Ágoston IV., Károly-körut 26. Kastchmaroff VIII., Kerepesi-ut 39. Müller I. L., cs. és kir. udv. illatszertár, IV., Koronaherceg-utca. Lueff Sándor illatszertár, IV., Váci-utca 22., ugymint minden gyógyszertárban, drogueriákban és parfümeriákban. Szétküldés utánvét mellett. — Prospektus ingyen.

Szálloda Felső-Magyarország nagyobb forgalmu kereskedelmi városában, a vasuti állomással szemben, mely egy év előtt ujonnan felépitve s teljesen ujonnan berendezve lett, áll 5 vendégszoba, kávéház, vendéglő stbiből, igen jó menetelü, csakis hirtelen bekövetkezett haláleset miatt sürgősen fundus instruktus 30.000 koronáért eladó. Az átvételhez készpénzben minimum 16.000 korona szükségeltetik. Bővebben Niemetz Gyula, üzletek adásvételi irodájában Budapesten, József-körut 22.

Nevelőnőket, gyermekkertésznőket, bonneokat, félnapokra és egyes órákra bejáró tanitónőket, tanitókat, zene-, nyelvek-, rajz- és festészet tanitására ajánl özvegy Nietschné Gerson Anna Budapest, Erzsébet-körut 52. 11385

Második bővitett kiadásban, csinos kiállitásban és tetszetős alakban
„MIRJAM"
Irta: Dr. Kiss Arnold, veszprémi főrabbi. Remek nyelvezettel nők számára irott magyar nyelvü zsidó imádságos könyv. Ára: Vászonkötésben 2 frt 50 kr. Bőrkötés 3 frt 50 kr. Csontutánzatu diszes kötés 5 frt. Legfinomabb bőrkötés 6 frt. Kapható: a „Budapesti Napló" kiadóhivatalában József-körut 18.

Titkos betegségek
mindennemét, impotentiát még idősebbeknél is meglepő sikerrel, alaposan gyógyitja
med. univ.
Dr. Fabinyi
v. kórházi orvos, specialista
oly módszerrel, melyet sok ezer betegnél biztos eredménynyel alkalmazott számos évi kórházi gyakorlatában.
Biztos siker folytán honorárium utólag is fizethető. Levelekre dijtalanul válasz; kivánatra gyógyszerek. 16678
Lakás: Budapest, VII., Erzsébet-körut 12. I. em.
Bejárat a lépcsőnél. Külön várótermek.
Rendel { d. e. 9—3-ig / este 6—8-ig.

A kitünőnek bizonyult Kristyory-féle „Erő és egészségi gyógykenyér," mely gyomorbetegek, rossz étvágyuak, és székbajban szenvedőknek fölülmulhatatlanul jó tápszer, naponta frissen készül, megrendelhető 20 és 30 filléres darabokban, 10 vagy 20 darab 1 postacsomag bérmentes szállitással Müller R-nél Arad Kápolna-utca 28. Elárusitók kerestetnek és árengedményben részesittetnek. 11413

LAMPEL RÓBERT
(WODIANER F. ÉS FIAI)
cs. és kir. udvari könyvkereskedés
kiadásában
BUDAPEST, ANDRÁSSY-ÚT 21. SZ.
megjelent és kapható
OLASZ SZINMŰVEK
A legmodernebb olasz drámairodalom termékeinek javából ajánlunk itt néhányat. Ismerjük valamennyit, budapesti szinpadokon is előadattak és hóditottak mind. A mindennapi élet nagy tragédiáiról szólnak egyenes igazsággal, amelyet azonban enyhit, megóv a rossz hatás okozásától a költészet kibékitő szelleme.
BRACCO. Don Pietro Caruso. — Színmű egy felvonásban. Forditotta Radó Antal. (M. K. 80. sz.) . . . . kor. —.30
CAVALLOTTI. Énekek éneke. Dramolett. — Forditotta Radó Antal. (M. K. 53.) kor. —.30
GIACOSA. Borus szerelem. Szinmű három felvonásban. Forditotta Radó Antal. (M. K. 89. sz.) . . . . kor. —.30
ROVETTA. A becstelenek. — Szinmű három felvonásban. Forditotta Radó Antal. (M. K. 18. sz.) . . . . kor. —.30
VERGA. Parasztbecsület. — Népszinmű egy felvonásban. Forditotta Radó Antal. (M. K. 80. sz.) . . . . kor. —.30

Hotter diätetikus állatgyógyászati praeparatumai, az ujkor legkiválóbbjai.
Hotter sertéspora
I. és II. szám.
Legjobb diätetikus szer az étkedv, tehát a sertések hizásának előmozditásához, orbáncnál különösen bevált. A II. szám hasmenésnél használandó.

Agril-táppor
lovaknak és szarvasmarháknak.
1 csomag 80 kr.
Kitünő pótlék az abrakhoz, hogy az állat egészséges és erős maradjon, vese-, máj-, hólyag- és idegbajoknál használandó.
Hotter-tréningfluidja, mosóviz lovaknak és szarvasmarháknak 1 üveg 1 frt 20 kr. Az inakat és izmokat a legmagasabb korig is friss erőben tartja, az állat, bedörzsölések után, a legerősebb munkát és tréninget kiállja. Megerőltetésekből származó bajoknál mint bénaságnál, rheumánál és merevségnél is meglepő eredménynyel használtatik.
Hotter absorbinolja, kozm. mosóviz lovaknak. 1/1 üveg 6 frt, ½ üveg 3 frt 50 kr. Eltávolit mindenféle kinövést és zsiros lerakodást, anélkül, hogy a szőrt elpusztitaná. Erősit megtámadott es gyenge inakat, eltávolit és elpusztit az izmokról minden butykot és meggátol minden gyuladást; különösen bevált epénél, csülökdaganatnál, gumónál, vastag térdeknél, eltávolit butykokat az inakról, vastag bokát, daganatot, a hol azok fellépnek. Elmulik a térd remegése, és gyógyit mindenféle zuzódást.
Főraktár: Apotheke „zum heil. Josef", Wien XII/2, Schönbrunnerstrasse 184/K. — Főraktár Budapesten Dr. Buday Emil városi gyógyszertára IV., Városház-tér, Dr. Egger Leo és Egger J. Nádor gyógyszertára VI., Váci-körut 17. és Török J. gyógyszertára Budapest, Király-utca 12. sz. — Raktárak a legtöbb gyógyszertár és droguériában. — A védjegyre ügyelni tessék.

Nyomatott a „Pátria" irodalmi és nyomdai vállalat részvénytársaság körforgógépén, Budapest, IX. Üllői-ut 25.